

slovenski čebelar

1 9 6 7

LETO LXIX

ŠT. 2

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

St. 2

Ljubljana, 1. februarja 1967

Leto LXIX

VSEBINA

France Guna: V panju se je zganilo	53
France Guna: Izkušnje z gradilnikom	57
Rajko Jenko: Ali se je tudi pri nas pojavila senotajnoza?	40
Fran Cerovšek: Še o nosemi	41
Edi Senegačnik: Na tečaju za odbiro čebel v Weinzödlu pri Gradcu	42
Lojze Lešnik: O vzreji matic in še kaj	47
Virmašan: Obračun	48
Dr. Jurij Senegačnik: O najvažnejših lastnostih medu	50
Slavko Rajič: Napadalne čebele	52
Alojz Bučar: Novoletni prašileček	53
Dr. Leon Kocjan: Zdravstveni kotichek	54

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

O novem dodajanju matic brez izgube. Čmrlij in nosema. Glodalci v čebelnjaku. Nekaj v pojasnilo našim čebelarjem. Še o rdeči gozdni mravlji. Zanimivo opažanje. Sumljiva matica in še kaj. O čebelji govorici. Odstranjevanje odvečne vode iz medicne in sladkorne raztopine 56

NASA ORGANIZACIJA

Iz zapisnika o seji upravnega odbora dne 11. decembra 1966. Izvleček iz zapisnika 8. seje IO dne 10. januarja 1967. Mednarodni čebelarski teden. Občni zbor čebelarske družine Maribor-Tabor. Zbor čebelarjev ČD Sempeter pri Gorici. Enodnevni tečaj za čebelarske preglednike. Obvestilo trgovskega podjetja Medex 59

OSMRTNICE

Karl Osolin. Adam Lošar. Andrej Kenič 64

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Clani, ki plačujejo letno članarino 1700 din, ga prejema zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 5/II, tiska ČP Delo — obrat Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Slavko Raič, France Rome, Edi Senegačnik in Joško Slander. Odgovorni urednik Edi Senegačnik. Letna naročnina za nečlane 2000 din, za inozemstvo 2500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 230 din, na 16 straneh 120 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 503/8-357

V PANJU SE JE ZGANILO...

FRANCE GUNA — ZAGORJE

»Svečnice dan gre zima ven.« »To je laž!« reče Blaž. Taki in podobni izreki, ohranjeni med ljudstvom in v starih pratikah, nam povedo, s kolikim zanimanjem so naši predniki spremljali boj med zimo in pomladjo.

Ta boj se v naših krajih začne nekako sredi februarja. »Svet' Valentin ima ključ do korenin.« In res se v tem času že porajajo prvi znaki novega življenja v naravi. Četudi še leži sneg, se pod lubjem marelic, breskev, češenj in grozdličja že pretakajo čudodelni sokovi. Grlica je zagrulila in po kmečkih dvoriščih se že razlega bahavo kokodakanje. V sončnem bregu pa je prilezel izpod snega posiljeni teloh ter s svojo razkošno krono zapeljuje marljivo čebelico.

Tudi v panju se je zganilo. Čeprav je na zunaj še vse mirno, da ne slišiš nobenega šuma, je v jedru čebelje družine nekaj vzvalovalo: matica je položila prvo jajčece — prvo seme za novo življenje, nov rod za novo leto, a za čebelarja nova nada, ki mu požene kri po žilah. Kolikor pritisakjo topli sončni žarki ob panjsko končnico, toliko močnejši je odmev v panjevi notranjosti.

V panju se je zganilo: matica je zaleгла prvo jajčece, prvo seme za novi rod

Prva zalega se pojavi v panju včasih že v januarju, v februarju pa prav gotovo. Razume se, da so začetni krogi zalege še zelo skromni in se le počasi širijo. Čebelar v tem času še ne odpira panja, da bi gledal v čebelje gnezdo, pač pa ga mika, da pogosteje stopi pred uljnjak. Če je količkaj sončno, opazi, kako ta ali ona čebelica že srka vodo, ki se cedi izpod kopnečega snega. Takoj mu je jasno: v panju je že zalega. Prav zaradi vode, ki jo potrebujejo za zalego, čebele često celo ob slabem vremenu silijo ven, kjer pa preži nanje smrt. Zato je prav, če čebelar čimprej postavi v bližini uljnjaka napajalnik, da se čebele kar takoj navadijo nanj. Najlaže jih privabiš z medom, ki ga namažeš po robovih korita; včasih je treba, da to ponoviš nekaj dni zaporedoma.

Pred koncem februarja prinesejo čebele tudi že kako obnožino. Za čebelarja je posebno veselo presenečenje, ko zagleda prve sivke, kako hlačajo težko otovorjene s polnimi koški po bradi v žrelo. Za telohom je namreč pokukal izpod snega beloglavi zvonček, za njim pa še zlatolaska — trobentica. Posebno dragocene so kodraste leskove mačice, katerim se kmalu pridružijo še jelševe ter mnogovrstne vrbove mačice. Za prvo silo bi že kar bilo in pridna živalca bi že marsikaj našla, če bi le vreme kaj veljalo. A na to skoro ni računati, zakaj to bi bile preuranjene in preveč drzne nade za čebele in za čebelarja. Boj med zimo in pomladjo še ni končan: Svet' Matija led razbija, — če ga ni, ga pa nar'di.

Vendar pa smo zdaj že toliko na boljšem, da h koncu februarja čebelam laže pomagamo, če so v kaki stiski. Saj o kaki lakoti še ne sme biti govora. Če so bile čebele dovolj tople odete in če so imele ves čas mir, je bila

poraba v zimskih mesecih tako majhna, da morajo imeti vsaj še polovico zimske zaloge. So pa tudi posebni primeri. Ob jesenskem krmljenju v septembru matica včasih toliko zaleže, da se porabi mnogo zaloge še pred nastopom zime. — V oktobru in novembru nam tako imenovano »tiho ropanje« kako družino tako osuši, da se komaj pretolče do konca zime. Res pa je tudi, da niti dva panja ne porabita enako. Zato moramo biti zdaj pozorni na vsak panj posebej; zlasti pri večjem številu panjev se rado zgodi, da kak panj spregledamo. Nikakor pa tu ne priporočam kakkega podrobnega spomladanskega pregleda, ki pride na vrsto šele v marecu.

Zelo prav nam pride, če smo jeseni zapisovali na vratca količino zaloge. Na te podatke se lahko kolikor toliko opiramo. Če pa smo za kak panj morda upravičeno v skrbeh, ga bomo toplega izletnega dne vendarle na hitro pregledali; a brez vsakega nepotrebnega brskanja! Zadostuje, da potegneš samo skrajni sat na tistem koncu, kjer je manj čebel. Če ima še nedotaknjen pokrit med, veš čisto dosti; če pa je prazen, potegni še drugi ali tretji sat! Zasedenih satov se po možnosti ogibaj, ker bi čebele na debelo padale z njih. Pa še to je: dokler čebele še ne letajo popolnoma normalno, ob razdevanju gnezda marsikatera čebela ponesnaži satnik ali pa tudi sat.

Če dopolnuješ zalogo, opravi tudi to na hitro, a ob topleni vremenu; saj veš, da se čebele ob vsakem poklidanju množično usujejo iz žrela. Sladkorno raztopino v razmerju 1:1 dajaj mlačno in v večji količini — najmanj po en liter; toliko povprečna družina lahko pospravi v eni noči.

Čebele so se zganile. Tudi srca čebelarjev so oživila v tihem upanju na boljšo letino

če le ni prehladno vreme. Vse pa uredi tako, da bo panj ves čas toplo odet! Toplota sme uhajati le pri žrelu, pa nikjer drugje.

Najbolj enostavno pa je seveda, če imaš v omari rezervne težke medene sate. Če potisneš tak poln meden sat v panj k steni namesto praznega, ga bodo čebele v potrebi takoj našle. Odkrimo celice za kako dlan in jih navlažimo z mlačno vodo.

Posebno se zanimaj za panje, ki imajo morda z iztrebki onesnažene končnice. Odkar imamo v deželi nosečo, gledamo na vsak tak zunanji znak zelo resno. Če gre le za navadno grizo, zadostuje, da se žival toplega sončnega dne dobro spreleti in temeljito otrebi. K temu pripomore še liter tople sladkorne raztopine, ki ji dodaš še dobro žlico ajdovca ali cvetličnega medu. Satje, ki je bilo morda onesnaženo, odstranimo in nadomestimo s čistim, mladim.

Če pa količkaj leti sum na nosečo, začni takoj z zdravljenjem: ena tableta nosečaka na en liter običajne sladkorne raztopine (razmerje 1:1). Namesto nosečaka dobiš na društvu zdaj tudi fumidil. Ta je boljši od nosečaka in ima dvojni učinek: nosečo zdravi bolj korenito, obenem pa vzpodbudno vpliva na ves spomladanski razvoj čebelje družine. Navodilo za uporabo dobiš ob nakupu. Noseča sicer navadno in najhujše izbruhne v aprilu, približno v času, ko cvete regrat, toda nanjo moramo biti pripravljeni vsak čas.

Ako v tem času kak panj izgubi matico, mu pomagaš podobno kot v zimskem času: dodaš mu rezervno družinico oziroma prašilček. Da bi si v tem času čebele same izpodredile matico, sploh misliti ni, še v marcu ne; saj tudi še dolgo ne bo niti vremena niti trotov, da bi se oplodila.

Pač pa naj čebelar že zdaj pripravi vse potrebno za dela v bližnji pomladi! Januar je bil mesec načrtovanja, februar pa naj bo mesec resničnih priprav! Kako mučno je, ko je v aprilu ali maju treba opraviti to in ono, pa nimaš kaj v roke vzeti! »Bez alata nema zanata«, pravijo naši bratje. Žalostni primeri! Treba ogreniti roj, — pa premetavaš stare zaprašene zaboje; treba roj usaditi — ti pa zbiraš med črvivimi satniki, kateri med njimi še ni prehudo razmigan; a kam boš v naglici stekel po satnice, ko veš, da nikomur ne preostajajo. Roj na drevesu — ti pa ves razburjen zaman begaš sem in tja. Da bi jo vsaj prej ne popihal v hosto! Končno ti ne preostaja drugega, kot da roj ogreneš v pozabljenega kranjička, četudi si se že davno odločil za žnidersiče.

Naj te torej spomnim samo nekaterih važnih stvari!

Fumidil, ki sem ga že omenil, si nabavi pravočasno za preventivno in dražilno krmljenje v aprilu. S tem v zvezi je potrebna primerna količina sladkorne sipe. Za dražilno pitanje je zelo učinkovit kostanjev med; če ga nimaš, si ga nabavi pri zanesljivem čebelarju vsaj nekaj kilogramov!

Tudi s kuho voščin ne odlašaj, saj veš, da brez voska ni satnic in sodobnega čebelarjenja; biti jih mora rajši preveč kot premalo, saj se ne pokvarijo, če jih hraniš lepo zavite. Če kuhaš vosek sam, ne varčuj z vodo! Več bo vodo, čistejši bo vosek. Delaj na vročem, da se ti ne bo vse sproti strdilo! Posodo, v katero si vlil čisti vosek, zavij in odeni kolikor mogoče toplo, zakaj le pri skrajno počasnem ohlajanju ti sede na dno res vsa gošča, da jo lahko končno ostržeš.

Satnike zbijajo čebelarji večinoma sami. Če imaš svoj les, ti nareže late mizar na stroj za nizko ceno; drugače pa pride precej drago, kot je pač danes vse. Preveč otepenih satnikov nikar ne delajmo! Letvice naj bodo močne oziroma debele le toliko, da se pri žičenju preveč ne usločijo. Posebno daljše vzporednice delajo nekateri zelo debele na račun polkrožnih žlebičkov.

Na vsak način pa imej satnikov vedno dovolj v zalogi! Tudi zažičiš jih lahko že sedaj, a potem jih ne premetavaj, da žice ne popuste. Z vdolovanjem satnic bi pa vseeno še počakal; to bi opravil šele kak teden pred prestavljanjem. Za satnico je namreč najbolje, da jo kmalu po zažičenju dobe čebele v gradnjo, ker je pač občutljiva: v mrazu se drobi kot steklo, na toplem pa se rada razvleče in postane vegasta.

Prazne panje temeljito očisti in razkuži! V marsikaterem panju so čebele nepretrgoma po pet, deset ali še več let. Če se ti torej kdaj iz tega ali onega vzroka kak panj izprazni, izkoristi to priložnost, ker ne veš, kdaj ti spet pride pod roko.

S točili je pa večkrat podobno kot z združno škropilnico: ko bi bilo treba že škropiti, jo pa šele popravljajo. Preglejmo torej in popravimo točila pravočasno, da nam ne bo letel iz koša v čeber kar med v satju. Med v satju, prijateljčki, je danes sicer zelo imenitna reč, toda dobimo ga čisto drugače.

V panju se je zganilo, pa se zganimo še mi!

IZKUŠNJE Z GRADILNIKOM

FRANCE GUNA — ZAGORJE

Za gradilnik ali gradilni satnik ve danes skoro vsak čebelar; če že ne iz lastne prakse, pa iz pripovedovanja drugih, iz knjig ali iz Čebelarja. Domnevam pa, da ga redno uporablja le manjši del naših čebelarjev. Ker se ukvarjam z njim že več let in sem si pridobil z njim že nekaj izkušenj, morda ne bo odveč, če povem o njem svoje mnenje.

Gradilnik je prav gotovo koristna iznajdba, četudi ima nekatere senčne plati, kakor pač vsaka stvar.

V panj se namešča na več načinov. V novejših tipih žnideršiča je vstavljen kot satniček ali letvica v okence plodišča. Druga možnost je, da pustimo čebelam v gradnjo kar vso praznino stranskega satnika ob desni ali levi steni plodišča. Komur se zdi ta ploskev prevelika ali tudi preveč potratna, bo vzel starejši, odslužen čebelji sat in izrezal iz njega v pokončni črti le polovico, ki jo bodo potem čebele znova in znova zazidavale. Za gradilnik pa smemo končno šteti tudi gol nezažičen satnik ob steni medišča, ako iz njega sproti izrezujemo belo, mlado trovino.

Prvi način nam nudi to ugodnost, da skozi okenca vsak čas lahko vidimo, kako gradnja napreduje ali kdaj je čas, da dograjeni srček izrežemo. Drugi način, to je gradilnik ob steni, pa je čebelam menda res mikavnejši in v njem kar nekam rajši gradijo. Zato režemo iz njega često zajetne in izdatne kose, ki se v sončnem topilniku kar hitro pretope v zlat kos voska.

Manj ugodno pa je to, ker moramo odstraniti okence in izvleči satnik vsaj do polovice, da vemo, pri čem smo. Pri tretjem načinu, to je v medišču, čebele manj rade gradijo; pač pa smo lahko brez skrbi, da bi nas matica prehitela s trotovskim zarodom. V bistvu pa vendar vsi ti načini kar dobro odgovarjajo svojemu namenu.

Na splošno strokovnjaki navajajo kot dobre strani gradilnika zlasti tole:

1. Gradilnik je merilo paše pa tudi merilo panjeve moči: kolikor izdatnejša je paša in kolikor močnejša je čebelja družina, toliko hitreje je praznina zazidana.

2. Kaže nam rojilno razpoloženje; gradnja in zaleganje trotovskih celic pomeni daljnje pripravlanje na roj; če čebele kljub dobri paši z gradnjo prenehajo, se že zelo resno pripravljajo na rojenje; če pa začno graditi čebelje celice, potem ne bodo tisto leto več rojile.

3 Z gradilnikom zaustavljamo ali pa vsaj nekoliko omejujemo težnje po rojenju.

4. Z njim podžigamo čebele k večji delavnosti; po novem bi temu rekli »vzpodbujanje ali stimulacija«. Že Janša pravi, da čebela ne trpi praznine, temveč jo skuša čimprej izpolniti. Ravno to jih namreč vedno znova zapreže v delo.

5. Z vsem tem pa je v tesni zvezi pridobivanje najboljšega voska. »Če hočeš imeti več voska, ne moreš nič boljšega storiti, kakor da napraviš medstavek...« (Janševe besede). Prav ta Janšev »medstavek« pri kranjčju je v bistvu gradilnik v žniderskiču, le da je obseg našega gradilnika manjši in da moremo zato satje sproti izrezovati.

Vse navedeno je res in tudi drži; upravičeno smemo torej čebelarjem priporočati, da gradilnik v svoja čebelarstva ne le vpeljejo, temveč ga čim bolj uporabljajo. Ni pa vse tako lepo in rožnato, kot se sliši. »Brez potu ni medu«, je presneto tehten in preizkušen pregovor, ki ne velja le za nekdanje »trganje« ali ometanje težkih in gosto zasedenih satov ob odvzemanju medu; tudi ne velja le za ogrebanje kakih muhastih rojev ali za prevažanje v pašo itd. V polni meri velja tudi za pridobivanje voska iz gradilnikov. Ravno to delo zahteva dosti vestnosti, vztrajnosti in potrpežljivosti; zlató se pač nabira le po zrnkih, ne pa v kepah. Da bo slika gradilnika še bolj resnična, moram torej opozoriti še na njegove senčne plati.

Cebele gradijo satje največ v rojilni dobi, to je od sredi aprila do konca junija. Njihova gradilna vnema pa se znatno zavleče do srede julija, dokler ne odevete pravi kostanj. Prav to pa je čas, ko so panji posebno natrpani z živaljò, ki je h koncu, to je ob kostanjevi paši, nenavadno srborita. Zato izkušeni čebelarji ob kostanjevem cvetju nič kaj radi ne bezajo v čebele. Vsako poseganje v panj je tisti čas kakor pihanje v sršeno gnezdo. Kdor pa ima v panjih gradilnike, se temu nikakor ne more niti ne sme izogibati. Res da so na gradilnem satu v glavnem samo lepe, nežne in pohlevne mladičke, toda zato ti pa starejše tem manj prizanašajo.

Druga nevšečnost je med v gradilnih satih. Razumljivo! Saj čebele najbolj gradijo ob izdatni paši. Nikaka redkost torej ni, če nam tudi trotovino v gradilnikih kar sproti zalivajo; česar ne zaleže matica, pa zanesejo

pridne delavke z medom. Če je sat prazen, je stvar dokaj preprosta: s pestjo udarim po satniku, čebele popadajo na podstavljeni sipalnik, sat ročno izrežem in potisnem prazen okvir nazaj v panj. Tak sat lahko izrežem tudi kar s čebelami vred ter ga že med rezanjem obzirno prislonim na satnike v plodišču, da se žival pred dimom spraši v ulice. Da gre hitreje, jim pomorem še s kurjim peresom.

Če je gradilni sat meden, pa nikakor ne smem udariti po njem: mlad, nedozorel med brizgne kot voda iz celic ter oškropi čebele, panj in sipalnik, da je vse mastno. Težji mladi sati pa bi se ob udarcu tudi polomili, pri čemer bi šel spet v zgubo med in čebele. Taki sati zahtevajo več pazljivosti, kar velja posebno o gradilnikih večjega formata (41 × 26). Najprej satnik pravilno obrnem, da stoji zdaj mladi in težki sat na zgornji letvici, na kateri je prej v panju visel. Ko z omelom ometem vse čebele na sipalnik, postavim satnik na kozico, z levico sat rahlo primem, z desnico pa ga izrežem.

Razume se, da takega medenega sata ne bom vrgel v topilnik. Ker je deloma zaležen, ne sodi niti v točilo niti na krožnik kot »med v satju«. Zato ga na noč prislonim k panjevemu žrelu, da mi ga čebele do jutra izpraznijo. Nato šele gre v topilnik.

Posebno poglavje je matica; ta ti v tej dobi poišče sleherno trotovsko celico, zato jo prečesto najdeš na gradilnem satu. Glej, da je ne prezreš! Spomni se je takoj, ko imaš sat v roki! Primi jo, kakor smo že večkrat omenili, s palcem in kazalcem desne roke za vsa štiri krila hkrati ter jo spusti v primerno ulico na nasprotnem koncu plodišča! Potem šele stresi ali pa ometi čebele! Tako je pač najbolj varno.

Najhujša nadloga pa je trotovska zalega, zaradi katere mora biti čebelar tako rekoč stalno na straži ob gradilnikih. Matica trotovino posebno rada zaleže. Znano je, da včasih preskoči kak sat ali se celo pretegne skozi rešetko v medišče, samo da pride do trotovskega satja. Premalo čuječemu čebelarju se kaj lahko primeri, da naleti na ogromne ploskve pokrite trotovine, s čimer pa nihče ne bi želel imeti opravka: za sončni topilnik bi bila to neokusna brozga, za plodišče in medišče težak in nekoristen balast, za čebeljo družino pa skrajno nesmotrna potrata življenjske energije.

Ker v gradilnem satu skoro vedno najdemo jajčeca, često pa tudi že ličinke, moramo panje pregledovati prav sistematično, vsaj tedensko, ob dobri paši pa še pogosteje. Zato bi prevaževalcem pa tudi tistim čebelarjem, ki ne morejo vsak teden vsaj enkrat do svojih čebel, gradilnik popolnoma odsvetoval; enako čebelarjem, ki zaradi prevelikega števila panjev ali prezaposlenosti temu drobnemu, a neodložljivemu delu niso kos. Zakaj vsaka zamuda pri izrezovanju trotovine iz gradilnikov nas pahne v sitnosti in težave.

Zelo pa priporočam gradilnik vsem manjšim čebelarstvom, dalje čebelarjem, ki imajo uljnjakе pri roki, pa tudi vsem tistim, ki bi se gradilnika oprijeli resno in z vso potrebno stanovitnostjo. Saj je naš pridelek voska ob modernem čebelarjenju še vedno dosti skromnejši kot pridelek naših pradedov ob čebelarjenju v kranjičih.

Op. ur.: O gradilnem satu bomo spregovorili še v prihodnji številki.

ALI SE JE TUDI PRI NAS POJAVILA SENOTAJNOZA?

RAJKO JENKO, KOČEVJE

V lanskem poletju so bili vsi znaki za dobro medenje hoje. Že junija je bila podrast pod hojami pokapana. Tudi v juliju in avgustu je bilo tako. A stalno deževje je preprečilo izdatnejše medenje.

Okolica Kočevja je obdana s hribi, kjer je precej hoje. Na eni strani Mala gora s Črnim vrhom, na drugi strani pa greben, ki se razteza od Dolenje vasi oziroma Rakitnice mimo Slovenske vasi, Brega, Mahovnika, Kočevja, Dolge vasi in Livolda. Poleg tega pa je v nekoliko večji oddaljenosti še Rog.

Letos je Rog izdatno medil, kljub temu pa opazovalna postaja, ki jo je nadziral član našega društva tov. Merhar, ni zabeležila večjih donosov. Poleg tega se čebelarji nekoliko boje Roga zaradi medveda.

Kot skoro vsako leto je tudi letos najprej zamedil Slovenski vrh, tj. hrib nad Slovensko vasjo in Bregom. Največji dnevni donos v tem kraju je bil 3,40 kg na panj (AŽ-devetsatar), toda na žalost samo en dan, medenje je zopet prekinilo deževno vreme.

V območje Ložin je pripeljal 24 panjev čebelar iz Žužemberka 15. julija. Vremenska napoved je bila ugodna, vendar je začelo deževati že prvo noč in potem je lilo skoro ves mesec, da o medenju oziroma kakem donosu sploh ne govorim.

V začetku julija sem zvedel, da so se pri čebelarjih v Mahovniku in na Bregu pojavile črne čebele, in to v večjem številu. Vsi smo mislili, da je to iztrošenost čebel, ki se skoraj vedno pojavlja ob medenju hoje.

Nekega dne pa pride k meni ves zaskrbljen čebelar Vidmar iz Kočevja in mi pove, da ima tudi on tak primer. Takoj sem se odpeljal z mopedom do njega. Res je bilo pri nekaterih panjih pred žreli polno čebel s črnimi zadki, ki so bile zaradi obrabljenih dlačic videti manjše. Zdrave čebele so jih odganjale in jih niso pustile v panje. Na splošno pa je pri panjih, ki so imeli črne čebele, vladalo brezdelje in so čebele sedele po panjih in pod bradami v »cofihi«, kot bi sedeli roji. Pred čebelnjakom pa je bilo polno mrtvih črnice.

Svetoval sem tovarišu Vidmarju, naj napolni nekaj škatlic od vžigalice s črnimi čebelami, sam pa sem stopil do tajnika, da sva sestavila dopis za Veterinarski zavod Slovenije. Poslali smo štiri škatlice s čebelami.

Do tedaj pri svojih čebelah nisem opazil kakih posebnih znakov po črnelosti, le tu pa tam kaka črna čebelica, kar pa je reden poletni pojav, kot smo vse doslej mislili vsaj čebelarji na Kočevskem. Čez kake tri dni sem odšel zopet k svojim čebelam, ki sem jih imel v Slovenski vasi skupaj s tov. K. iz Kočevja. Takoj opazim pri dveh AŽ-panjih in enem polovičarju prav tako stanje kot prej pri tov. Vidmarju. Ti panji so bili zelo močni. Črnih čebel je bilo iz dneva v dan več. Na tleh pa so se nabirale mrtvice, ki so zaudarjale po mrhovini. Zvečer sem pograbil, kolikor se je največ dalo mrtvic in jih nekoliko stran od čebelnjaka polil z bencinom ter zažgal. To sem potem ponovil še nekajkrat. Na naše poslane vzorce smo

pričakovali odgovor iz Ljubljane. In res dobimo od Veterinarskega zavoda Slovenje dopis, datiran z 11. julijem 1966. Glasil se je: »Pri vseh štirih poslanih vzorcih smo ugotovili paralizo ali počrnelost čebel, čemur je vzrok pomanjkanje peloda in slabe ventilacije v panjih.«

S prvo ugotovitvijo se nikakor nisem mogel strinjati, ker so imeli panji cvetnega prahu več kot dovolj, ventilacijo v panjih pa tako kot vsa leta, pa teh pojavov ni bilo. No, sem si mislil, morda se zaradi slabih izletnih dni in deževja čebele bolj zadržujejo v panjih in od tod slabše zračenje. Vendar me je iz dneva v dan bolj skrbelo. Ko je prišlo trajnejše deževje, se je počrnelost tudi zmanjšala.

Kjerkoli smo se čebelarji srečavali, je debata potekala v tej smeri. Vendar odgovor Veterinarskega zavoda je tu, torej ni nikake nevarnosti. Pašne čebele pa so padale...

Brskal sem po starih Čebelarjih. Kar mi prinese sosed Mrvar — starejši čebelar — nekaj primerkov našega lista, kjer piše o počrnelosti čebel. Tako sem prišel do št. 9 iz leta 1961, kjer tov. F. Robida pod naslovom »Senotajnoza čebel« ugotavlja, da je to nevarna bolezen.

Prepričan sem, da imamo pri nas prav ta primer, vendar me čudi, da tega Veterinarski zavod ni mogel ugotoviti.

Potujoč po Dolenjski za ajdova pašo, sem s tov. K. naletel v nekem kozoleu na precejšnje število družin, kjer so bili prav taki znaki. Pred panji je bilo polno mrtvih črnih čebel, ki so zaudarjale po mrhovini. Posebno precej jih je ležalo v kanalu, ki ga je napravil kap pred kozolcem oziroma na čelni strani panjev. Čebelar jih je posul z žaganjem.

Tudi v Liki smo pred nekim čebelnjakom s tovariši iz okolice Kočevja opazovali podoben primer.

Morda se oglašam nekoliko pozno, vendar se mi zdi potrebno, da temu pojavu v prihodnjem letu posvetimo nekoliko več pozornosti.

ŠE O NOSEMI

FRANC CEROVSEK

Pred leti je ta zahrbtna bolezen zadela sončno Primorsko in povzročila pravo katastrofo v čebelnjakih. Marsikateri čebelar se več let ni mogel prebiti do tistega števila panjev, ki jih je imel pred tem. Zato bi bilo prav, če imamo to pred očmi in v opozorilo, da se ne bi še kdaj kaj podobnega pripetilo.

V začetku so menili, in to celo strokovnjaki, da je nosema najbolj nevarna v severnih krajih (mrzlih predelih) oziroma tam, kjer imajo čebele malo izletnih dni. Pozneje pa se je pokazalo, da to ne drži. Videli smo, kako je prav sončno Primorsko najbolj prizadelo, čeprav je bilo na Gorenjskem mnogo manj izletnih dni.

Zelo žalostno je, kadar čebelar spomladi pred čebelnjakom opazuje obolele družine. Namesto da bi bile vsak dan močnejše, so iz dneva v dan šibkejše. Pred panji navadno poskakujejo nabrekle mladice, ki ne morejo več vzleteti in se s trepetajočimi krili zbirajo v gruče. Družine, ki imajo

stare matice, se ne okužijo tako hitro kot tiste z mladimi. Na to je dokaj prost odgovor. Mlade matice precej bolj zalegajo kot stare. Zato porabijo te družine mnogo več hrane in vode, s tem pa je tudi okužba večja. Ako se te družine z mladimi in poprej dobrimi maticami prebijejo do glavne paše, pričnejo še dokaj slabo razvite potegovati matičnike in prelegajo. Nekateri čebelarji tožijo, kako jim prelegajo tisti panji, kjer so bile mlade in dobre matice. Odgovor je pač tak, da so se tudi tiste matice okužile. V knjigah pišejo, da moramo družine izenačevati. To velja seveda le za zdrave družine, pri obolenih nam to ne bo prav nič pomagalo. Nasprotno bi bolezen samo še širili.

Poleg gozdnega medu, vlage v panjih in zimskega nemira je še najbolj krivo muhasto vreme, da se nose mavost tako hitro razširja. Gotovo je silno važno pri vsem, če se čebele ne morejo spreleteti in otrebiti ali pa tik ob panjih in v neposredni okolici čebelnjaka srkajo s trosi okuženo vodo. Tu naj poudarim, da moramo vsak dan pomesti vse mrtvice pred panji oziroma pred čebelnjakom ter jih nato sežgati. To čiščenje je važno zlasti ob slabem vremenu, ko je temperatura najbolj primerna za razvoj trosov. Včasih traja to do meseca maja ali pa do prve glavne paše. Prav mrtvice ob žrelah in pred čebelnjakom razpadajo in okužujejo v jamicah in lužah stoječo vodo. Čebele najprej posrkajo vodo pred žrelom in nato okoli čebelnjaka. One ne vedo, da je tekoča voda v napajalniku neokužena. Zato jih čimprej navadimo nanj.

NA TEČAJU ZA ODBIRO ČEBEL V WEINZÖDLU PRI GRADCU

»DI SENEGAČNIK

Stajerska čebelarska zveza v Gradcu je priredila od 24. do 26. novembra 1966 na čebelarski šoli v Weinzödlu pri Gradcu tečaj za odbiro (selekcijo) čebel. Zveza je poslala nanj naše najboljše vzrejevalce: tovariša Bukovška mlajšega, znana gorenjska vzrejevalca Cirila Jalna in Janeza Rodmana iz Rodin, tovariša ing. Vidmarja Uroša iz Boh. Bistrice ter Franca Lobnika iz Maribora. Skupini teh vzrejevalcev sta se pridružila še tovariš ing. Franček Šivic in naš veteran Anton Verbič.

V Gradec smo odpotovali v sredo 23. novembra okrog poldneva. Tovariša ing. Šivic in Vidmar sta nam dala na voljo svoja avtomobila in tako sta obe vozili z nadobudnimi slovenskimi vzrejevalci že hiteli proti Mariboru in avstrijski meji. Dan je bil še kar lep in šoferjem zelo naklonjen. Cesta je bila suha in tako sta si oba avtomobila kar hitro utirala pot proti cilju. Nebo je bilo prepreženo s tistimi sivimi oblaki, ki so tako značilni za mesec november. Ob poti smo vsepovsod gledali za čebelnjaki. Kolikor smo jih opazili, so bili skoro vsi prazni. Zato se je zasukal pogovor tudi o tem. V mislih smo pohiteli za sto in še za več let nazaj, ko so si prav po tej poti utirali pot v težke parizarje vpreženi furmanski konjiči. Pravijo, da so biti takrat zlati časi za furmane in boljši tudi za čebelarje. Kar mimogrede

smo prišli v Celje in že hiteli dalje. Zdelo se mi je, da potujemo prehitro in kot potni maršal sem moral opozoriti svoje fante — seveda štejem mednje tudi našega vrlega Toneta Verbiča — na stari slovenski pregovor, ki pravi: »Kadar greš na Dunaj, pusti trebuh zunaj!« Vsi moji »podložniki« so bili zato, da se pošteno podpremo za nadaljnjo pot prek meje. Zato smo se v Škofji vasi ustavili v prijetni gostilni, kjer nas je gostilničar zelo lepo postregel. Dobre volje smo postali in naša avtomobila sta že hitela proti Mariboru. Prijazni štajerski grički so nas pozdravljali z obeh strani, na njih pa so sedele zidanice in tako prijetno vabile. Kako radi bi zavili na levo ali desno in se v takile vabljivi hišici malo zaustavili. Toda dolžnost nas je klicala in morali smo dalje po svoji poti. Prav povsod smo se ozirali za čebelnjaki in tu in tam res opazili nekaj prav čednih, lepših kot na kranjski strani.

V Mariboru smo čakali tovariša Lobnika, ki bi moral prisesti. Moža pa ni in ni bilo od nikoder. Poiskali smo ga doma, pa so nam povedali, da on prav nič ne ve o kaki vožnji v Avstrijo ta dan. Moža so namreč prepozno obvestili. Zal nam je bilo za zgovornim čebelarjem, ki bi nam prav gotovo kaj zanimivega povedal. Šlo je že proti večeru in zato smo morali pohiteti. Na meji v Sentilju smo hitro opravili. Obmejni uslužbenec nam je samo žigosal potne liste in že odprl rampo. Na drugi strani se Avstrijci za nas še zmenili niso. Pozdravili so nas in kar z roko pokazali, naj peljemo dalje. Meje res izginjajo... Zdaj smo bili že na avstrijski strani ob Muri. Tu raste zelo veliko zlate rozge, ki je dobra paša za čebele v jesenskih dneh. Že v prvih vaseh smo opazili veliko panjev, toda prav malo čebelnjakov.

Poslopje štajerske čebelarske šole na Kanzelnu v Weinzödlu pri Gradcu

Udeleženci tečaja pred poslopjem čebelarške šole. Na sliki so poleg slovenskih čebelarjev tudi avstrijski

Panji so bil ponekod kar nekam za silo zloženi v skladanice. Nikjer nismo opazili, da bi bili tako skrbno zloženi in zapaženi, kot so pri nas. Res je, da je bilo med njimi precej nakladnih panjev. Toda čebelnjaki, kolikor smo jih videli, so kazali kaj žalostno podobo. Pri nas imajo ljudje več smisla za urejenost čebelnjaka in njegove okolice. Do Lipnice smo opazili skoro pri vsaki hiši nekaj panjev. Tu je spomladi zelo dobra paša in tudi akacije je precej — verjetno zato čebelarji tu tudi prezimujejo svoje čebelje družine. Imel sem vtis, da so tu ob avstrijski meji prav taka pasišča kot pri nas v obmejnih predelih Pomurja.

V mraku smo prispeli v Gradec. Na cesti smo pobarali moža in ga naprosili, naj nam pove, kje je glavni kolodvor. Zazdelo se nam je namreč, da smo zašli. Mož nam je prijazno odgovoril po naše: »Ne znam, gde je. Mora biti ovde u blizini!« Torej smo naleteli na našega človeka, ki smo jih pozneje srečali še več. Gradec je bil nekoč slovensko mesto. Vse kaže, da spet postaja.

V postajni restavraciji smo si nekoliko odpočili in poklicali po telefonu tudi predsednika Tropperja. Čez dobre četrte ure je bil že pri nas. Povabil je vso skupino v svoj lepi dom v Göstingu in nam gostoljubno postregel s šilcem žganja in pecivom. Potem smo se takoj odpeljali v Weinzödel, ki je nekaj kilometrov od tod. Tu je čebelarška šola. Veseli smo bili, da smo po prijetni vožnji srečno prispeli na svoj cilj. Zvečer pa sploh nismo mogli zaspati. Še v posteljah smo dolgo v noč kramljali o čebelah, čebelarjih, naši organizaciji in o vsem mogočem.

Drugo jutro se je začel tečaj, ki se ga je udeležilo poleg nas še kakih 15 avstrijskih čebelarjev. Med njimi sta bili dve brhki matici, ki sta nam pozneje povedali, da imata večji čebelarstvi. Najprej je govoril predsednik avstrijske čebelarске organizacije Alojz Tropper o čebeljih pasmah, potem pa je prešel na genetiko čebel in obravnaval najvažnejša poglavja o dednosti. Povedal je, kako prehajajo čebelje lastnosti na potomstvo po spolnih celicah. Poudaril je, da so kromosomi sedež svojstev, opisal razmnoževanje celic in prešel potem še k raznim vrstam plemenitve. Opisal je čisto in zlasti križno plemenitev ter pomen bastardov ali hibridov v čebelarstvu. Nato je govoril še o prevladujočih in prikritih svojstvih, o mutacijah in menjavosti. Ko sem poslušal to predavanje, sem se spomnil, da imamo Slovenci te stvari tako lepo zbrane in napisane v knjižici prvega našega pionirja na področju vzreje matic — pokojnega profesorja Josipa Verbiča. Njegova knjižica »Vzrejajmo najboljše čebele« je bila v resnici pomembno delo, ki ima še danes svojo veljavo. Sicer pa so se pisci našega Sodobnega čebelarstva tudi močno potrudili, da so te stvari tako razumljivo opisali v svoji knjigi. Taka predavanja smo Slovenci že imeli na vseh tečajih za vzrejo matic, in ni bilo to za nas nič novega.

Takoj za tovarišem Tropperjem je povzel besedo dipl.ing. Hans Ruttner, znani vzrejevalec matic in velik teoretik. Mož se je poglobil v vzrejo matic in sodi danes med največje avtoritete na tem področju. Govoril nam je o važnosti plemenske odbire čebel in dokazal, da se ta stvar tudi z gospodarske strani močno splača. Odbiramo pač že od nekdaj in ljudje so to delali že takrat, ko niso še prav nič vedeli o kakih dednih lastnostih. Omenil je pri tem jako poučno in zanimivo najdbo. V Nürnbergu so našli v te-

Slovenski udeleženci tečaja z dvema avstrijskima čebelarkama v sredini

meljih porušenega gledališča glinasti lonec. Že so menili, da je poln zlatih cekinov. Ko pa so ga odprli, so se zasvetila v njem zlata pšenična zrna. V loncu so bila celih 150 let. Ta zrna so potem posejali in jih opazovali. Niso vsa vzkli, kot bi morda kdo pričakoval, mnogo pa jih je. Več let so primerjali potem rodovitnost te stare pšenice in današnje. Pri tem so sedaj ugotovili, da daje sodobna vrsta take pšenice za 30 % večji pridelek. To so torej dosegli z odbiro. Zato tudi pri čebelah lahko pričakujemo boljše rodove, ki nam bodo dajali več medu in bodo tudi odpornejši proti različnim boleznim. Ko nam je govoril o zunanjih čebeljih znakih, ki so važni pri odbiri, se je ustavil zlasti ob krilnem indeksu, t. j. pri posebnosti krilnega ožilja. Kubitalni indeks je pri kranjski čebeli največji in se giblje od 2,5 do 4,00. Pri italijanskih čebelah je od 1,5 do 2,0 pri nemških pa od 2,0 do 2,5. Krilni indeks čebelar lahko približno določi že kar na oko, če opazuje čebelja krila tako, da jih loči proti svetlobi. Se bolje pa ga opazimo, če odstranimo čebeli krila, jih položimo med dve stekleni ploščici in jih potem ogledujemo pod navadnim povečevalnim steklom ali pa pod mikroskopom. No, in to delo je čakalo zdaj vse udeležence tega tečaja. Vsakdo izmed nas je dobil svoj mikroskop, škatlico čebel in začel z delom. Najprej smo potrgali čebelar krila in jih v dveh vrstah prilepili na stekleno ploščico. Potem smo šli k mikroskopu in začeli z delom. V mikroskopu je posebno merilo v prav takem kotu, kot ga tvorita obe stranici krilnega ožilja. Zato smo lahko kar hitro izmerili obe dolžini kubitalnih celic in ju vnesli v posebne tabele. Potem smo izračunali srednjo vrednost vseh indeksov in jih vnesli na poseben diagram. Tu se je pokazala potem krivulja krilnih indeksov dotične čebelje družine. Ne bi verjel, da se bodo naši čebelarji tako spretno sukali okrog mikroskopov in tako marljivo ter pravilno računali. Ing. Ruttner je hodil od enega do drugega ter pojasnjeval in bil s svojimi učenci zelo zadovoljen. Pozneje smo prenašali podatke v vzrejni list, ki ga mora imeti vsak panj, in v vzrejno izkaznico. Vse te formularje so nam dali s seboj, da jih bomo lahko po svoje prikrojili. Tako bodo zdaj naši vzrejevalci z lahkoto sami izračunavali krilne indekse čebeljih družin, ki jih bodo izbrali za vzrejo. Seveda bodo potem za svoje testirane matice lahko zahtevali višje cene, prav take, kot jih imajo drugod. Naši tečajniki so bili zares pridni in vztrajni. Pazljivo so poslušali vsa predavanja in si vse važne stvari zapisovali, potem pa so še živahno sodelovali v razpravi. Po večerji jih je bilo kar lepo pogledati, kako so se pomešali med avstrijske čebelarje in z njimi dolgo v noč kramljali.

Na tem tečaju so naši vzrejevalci prav gotovo precej pridobili. Vse jim bo prišlo prav doma pri nadaljnjem delu, zlasti pa pri vzreji. Kot vodja slovenske skupine sem se na koncu zahvalil štajerski čebelarski zvezi in predavateljem za vso ljubeznivost in gostoljubnost. Poudaril sem, da smo na tem tečaju marsikaj novega videli in se naučili ter poglobili svoje dosedanje znanje. Vse to nam bo prišlo prav pri bodoči vzreji in pri izpolnjevanju tistih nalog, ki sta jih sprejeli naša in avstrijska čebelarska organizacija. Dejal sem, da bomo ob skupnih naporih na dolgi in naporni poti k najboljšim čebelar, kot pravi Adam Kehrlé, prej ali slej vendarle prišli do dobrih ali celo do najboljših čebeljih rodov.

O VZREJI MATIC IN ŠE KAJ

LOJZE LESNIK

Ker po operaciji nisem za nobeno težko delo, razmišljam, kako bi čim lažje napravil kaj koristnega. Že pred letom sem iz Slovenskega čebelarja letnika 1964 prepisal vzrejni koledar na papir in ga nalepil na lepenko, ki visi v čebelnjaku. Določil sem rednika, se pravi dobro družino, in začel pitati v določenem roku. Pital sem z razredčenim medom, v katerem je bilo precej kostanjevca. Pravočasno sem odstranil matico, prav tako pa dal dobri družini vzrejni sat, da ga matica zaleže. Matica pa v določenih dneh ni izvršila svoje naloge. Nič zato. Od druge prav tako dobre družine sem vzel še ne popolnoma izdelano satnico, ki pa je bila do spodnje letvice zaležena z jajčki. Zdaj pa je bil pri roki že tov. Ludvik Vajda, ki je bil pred letom na tečaju za vzrejo matic. Ker boljše vidi in je tudi mlajši in spretnejši, je izvršil vse bolj zahtevne naloge. Potrgal je matičnike, prirezal spodnji sat ter izločil jajčka, ki so bila odveč. Celic ni bilo treba krajšati, ker še niso bile do kraja izdelane. Vse delo je opravil v topli sobi, v kateri je na štedilniku vrela voda in hlapela v zrak. Nato je potisnil v sredino rednika vzrejni sat. Pitanje se je nadaljevalo po navodilu. Rednik je potegnul 15 lepih matičnikov spodaj, kakor smo pričakovali. Tudi ob straneh jih je bilo nekaj, le-te pa smo podrli. Devet matičnikov smo porabili za prašilčke, nekaj so jih vzeli sosednji čebelarji, ostale pa smo pustili redniku.

Dne 9. junija smo delali prašilčke in vsakemu vcepili matičnik. Da bi bilo delo lažje, sem dal nekaj dni prej po dva sata zaprte zalege iz plodišč v medišča. Tako sem menil, da ne bo treba na določeni dan iskati zaleženih satov po panjih in da zanesljivo ne prenesemo kake matice v prašilček. Pa smola. Večina satov 9. junija ni imela nobene zalege več. Tako smo morali iskati zaležene sate po plodiščih in paziti, da niso bile na njih matice. Pri tem delu pa nam je pomagal še nekdo. To je bil predsednik šolskega čebelarškega krožka Slavko Krašovec. Fant ima bistré oči, pa kaj kmalu zagleda matico. Tako smo z združenimi močmi napravili vse potrebno. Ludvik je vcepljal matičnike, s Slavkom pa sva nosila sate v panjičke. Panjički za ureditev prašilčkov so bili zelo različni. Dva sta prav za to narejena štirisatarja. Drugi so bili pet, šest ali sedemsatarji, ki smo jih zožili na štiri sate. Eden je bil devetsatar, na sredini predelan. Skoro je bil že mrak, ko smo končali. Pikov je bilo kar precej. Posebno Slavko jih je bil to popoldne deležen, pa je vse možato prenesel. Delo smo po našem mnenju dobro opravili, zdaj pa smo čakali le še na uspeh. Ta pa se je kmalu pokazal. Vse matice v devetih prašilčkih so se oplodile, prav tako tudi v redniku, to je v panju št. 10. Dne 25. junija sva s tov. Ludvikom ugotovila, da prav vse že zalegajo.

Kako so bili razporejeni panjički? Trije so bili v posebnem paviljončku. Vsak je imel svojo barvo: belo, modro, rdečo. Trije so bili skupaj pod streho v podaljšku čebelnjaka. Vsi so temni, pa sem srednjemu z risalnimi žeblički pritrldil bel papir na brado in nad njo. Devetsatar je zelen, pa sem na eni polovici brade in nad njo pritrldil bel papir. Tako so matice lažje našle svoj dom.

Prav je, da povem še to, da je bil rednik le v plodišču. Ko smo uporabili matičnike, sem nameraval nastaviti sate v medišče, pa sem bil prepočasen. Dne 15. junija je družina sama začutila, da ji je pretesno, zato je izrojila. Roj z mlado matico pa jo je mahnil kar navpično navzgor ter sedel kakih šestnajst metrov visoko na hrast. Sreča, da sva z ženo opazovala, kako se dviga in kje se je ustavil, ker ga sicer sploh ni bilo videti od spodaj. Na travniku je sušil mladi rudar Mihec, ki je včasih stikal za gnezdi vran in šoj, pa mu pravim: »Mihec, tamle na hrastu je roj! Tisočak dobiš, če ga ogreneš!« Takoj je vzel lestvo, nato pa splezal po deblu in si zadevo ogledal. Vrnil se je, vzel ogrebalnik, vrv in žago, potem pa hajdi na hrast. Čez dobro uro je spustil roj po vrvi na tla.

Res grdo jo je zagodel ta rednik, pa naj mu bo odpuščeno. Pa kaj bi godrnjal! Oddolžil se nam je z zares lepimi mladimi maticami. Zato se na koncu res lahko malo pošalimo na njegov račun.

Naj še povem, da je tov. Ludvik to pomlad opravljal štiri čebelarstva. Svoje, moje, Ojstrškovo, ker sta lastnika v inozemstvu, pa še pri šolskem čebelarskem krožku. Povsod pa je naredil vse tako, kot je treba.

Za tako požrtvovalnost vse priznanje!

OBRAČUN

VIRMASAN

*Sem celo leto upal in se bal,
jeseni upu, strahu slovo dal;
so panji prazni, meda ni,
le sladkor v trgovini se dobi.*

S temi vrsticami bi lahko na kratko označil celoletni uspeh slovenskega čebelarja, ki je kljub vsej muji ostal s čebelami vred jeseni brez medu. Primoran je bil, če je hotel ohraniti svoje čebele, globoko seči v žep in kupiti sladkor za zimsko prehrano.

Poglejmo malo bolj natanko ves potek paše in razvoj družin skozi vse leto.

Zazimili smo dobro. Zadnja dva meseca starega leta sta bila za prezimovanje ugodna. Bilo je zmerno hladno brez večjih padavin in tudi še nekaj izletov. Januar je bil mrzel, posamezni kraji so imeli do -20°C , snega 20 cm in bila sta dva dobra trebilna izleta. Februarja je mraz popustil, sneg skopnel in prve dni so se čebele popolnoma spreletele in očistile. Letele so cel mesec in v zadnji desetini že pridno nosile cvetni prah z leske in jelše. Matice so pridno zalegale in dobri panji so imeli kmalu po pet, šest satov zalege. Ta zgodnja paša je z malimi presledki trajala do srede marca, ko je zopet nastopilo hladno vreme z dežjem in snegom. Kmalu so se pokazale posledice prezgodnje paše. Ker je bilo v panjih precej zalege, so za njih oskrbo rabile čebele cvetni prah in vodo. Silile so iz panjev in večina je ostala zunaj, zalega v panjih pa je ostala brez oskrbe. Družine so vidno slabele in bile v začetku aprila slabše kot prve dni februarja. Tu

moram opozoriti na neko napako, ki jo tako rad zagreši marsikak čebelar, namreč na prezgodnje pitanje. Ako je februar lep in čebele lete, že hiti z loncem v čebelnjak in jih začne pitati, da bo imel prej močne. Ne zaveda pa se, da sta še dva slaba meseca, to sta marec in april, pred njim. Že star preizkušen kmečki pregovor pravi, da ta dva, če ne vijeta z glavo, pa z repom. Prineseta več slabih kot lepih dni in še vsako leto sneg.

Ko bi bil jaz gospodar vremena, bi uredil tako, da bi imele čebele čez zimo nekaj izletnih dni, da bi se otrebile. Popolni izlet pa naj bi bil šele konec marca in nato stalno lepo vreme, da bi čebele nabrale dosti cvetnega prahu za razvoj. Šele takrat naj bi tudi čebelar storil svoje in jim pomagal k hitrejšemu razvoju. Seveda so to le moje in še marsikaterega čebelarja pobožne želje.

Aprila sem začel pokladati testo, vsak panj ga je dobil tri kilograme. Sredi meseca je zacvetela češnja. Zaradi hladnega, deževnega vremena ni dala nič. Tako je bilo pozneje s sadnim drevjem. Družine so živele od zaloge in kar jim je dal čebelar. Razvoj je bil še kar dober. Upali smo, da bo vsaj mesec maj dober in dal vsaj nekaj cvetličnega medu. Začetek je bil še kar dober. Brale so rdečo deteljo in travniške cvetlice. Toda 21. maja smo imeli nevihto s točo. Uničila je kmetom in čebelarjem ves pridelek. Zalosten je bil pogled na travnike in njive. Izgledalo je, kot bi šel parni valjar po njih. Kar je ostalo še cvetja ne neprizadetih travnikih, zaradi hladnega vremena ni več medilo. Tako smo ostali brez medu in brez rojev. Panji, ki so imeli že nastavljene matičnike, so jih zaradi nastale brezpašne dobe podrli. Zgodilo se je celo, da so padale družine zaradi lakote. Tako smo imeli konec junija, ko bi morali točiti, prazne posode in prazne panje.

Toda čebelar upa do zadnjega. Konec meseca smo začeli voziti v koštanj. Upali smo, da se bo vreme le kako uneslo in da bo dal koštanj vsaj nekaj, če ne medu pa vsaj zadosti cvetnega prahu. A večkratne močne plohe so sproti spirale cvetje in tako smo pripeljali nazaj prav tako prazne panje, kot so šli v pašo. Nekaj pa je le bilo dobrega pri tem: na koštanjevi paši niso rojile in roji niso uhajali, kar je bilo prej vsako leto.

Tudi z otavo ni bilo nič. Kdor ni pital, temu so družine slabele, zalege je bilo vedno manj in vsi smo čakali še na zadnjo možnost, tj. na ajdo. Te je bilo letos razmeroma veliko zasejane. Nekaj let je že kar dobro obrodila in ker sade veliko zgodnjega krompirja, imajo že sredi julija prazne njive, na katere sejejo ajdo. Toda kaj pomaga vse to, če pa ajda ne medi več. Letos je lepo kazala na Jernejev teden. Ko pa bi morala biti najboljša bera, je cel teden deževalo, v gorah pa je zapadel sneg. Vsega je bilo konec. Čebele so letele le še do polovice septembra, pobrale so z nje samo roso. Enajsto uro, ko bi moralo biti najbolj živahno pred panji, je bilo že popolnoma mirno. Ker ni bilo nobenega duha po medu, tudi ropanja ni bilo. Popolnoma mirno so prešle iz pašne v brezpašno dobo. Zalosten je bil pogled v panje: zalege malo, plodišča in medišča brez medu. Takoj sem izpraznil medišča in vse pripravil za zadnje delo, za dopolnitev zimske zaloge. Vsak panj je dobil 10—12 kg sladkorja. Ker sem dal zgodaj in je bilo lepo vreme in toplo, so vse lepo zadelale. Bil je kar lep pogled na

snežno belo izdelano satje. Sladkor smo dobili v veletrgovini po grosistični ceni. Edino ti so imeli letos dobro letino, ko so prodali toliko sladkorja. Na koncu vseh koncev imamo čebelarji spet prazne žepe in prazne posode, a kar je najvažnejše, naše ljubljenske so preskrbljene in z najboljšimi upi gledamo v prihodnost.

To je bežen pregled uspehov in neuspehov naših čebelarjev. Niso sami krivi, temveč višje sile, zoper katere je čebelar brez moči. Vendar pravega čebelarja to ne odvrne od čebel, četudi mora skrbeti za število panjev, pač svojemu žepu primerno. A kar jih ostane, te neguje, ker ve, da bo v dobri letini zopet prišel na staro število.

O NAJVAŽNEJŠIH LASTNOSTIH MEDU

DR. JURIJ SENEGACNIK

Naravni čebelni med je, dokler se ne strdi, sladka, lepo dišeča, židka tekočina prijetnega okusa. Čebele ga izdelujejo iz cvetličnega nektarja ali pa rastlinske mane različnih vrst. V naši republici pridelujemo predvsem akacijev, smrekov, hojev, kostanjev, manov in cvetlični med, v drugih republikah pa razen omenjenih še rožmarinov, metov, timijanov, resov, žepkov, med z bele detelje itd.

Med je dragocena hrana rastlinskega izvora, ki jo čebele iz medicinske pripravijo v taki obliki, da je primerna tudi za človeka. Glede sestava medu bi preprosto lahko rekli, da je med razmeroma zgoščena vodna raztopina treh vrst sladkorja, grozdnega, sadnega in trsnega, ki jih v manjših količinah spremljajo še številne druge sestavine, npr. dekstrini, beljakovine, amino-kislinae, fermenti, vitamini, rudninske ter aromatične snovi.

Omenjeni sladkorji, zlasti še prva dva med njimi, so od vseh sestavin najmočnejše zastopani, kajti njihova skupna teža znaša okrog 75 % vseh snovi v medu. Druge sestavine, ki jih med vsebuje v znatno manjših količinah, npr. dišeče aromatične snovi, rudninske snovi, amino-kislinae in beljakovine, pa povzročajo individualne razlike med posameznimi vrstami. Že majhne spremembe v množini različnih organskih in rudninskih snovi predrugačijo okus, barvo in vonj. Od tod potem toliko vrst medu, svetlega in temnega, pa tudi takih z vmesnimi odtenki.

V povprečju vsebuje med okrog 40 % sadnega, 34 % grozdnega in 1 do 4 % trsnega sladkorja, 1—2 % dekstrinov in 17—20 % vode. Od vseh sladkorjev v medu, pa tudi na splošno, je sadni sladkor najslajši. Rudninskih, ali kakor tudi pravimo, mineralnih snovi v medu ni veliko, so pa zelo važne. Cvetlični med različnih vrst jih navadno ne vsebuje prek 0,35 %, gozdne vrste, ki so ponavadi temneje obarvane, jih imajo pa tudi do 0,90 % in še več. Večja količina mineralnih snovi ni značilna le za gozdni med, marveč za vse temno obarvane vrste. Od rudninskih snovi najdemo v medu

* Predavanje v Radijski kmetijski univerzi 25. januarja 1967.

soli natrija, kalija, fosfora, kalcija, silicija, magnezija, železa in pogosto tudi mangana. Vse te soli tudi človeški organizem potrebuje za svoj obstoj. Prav zato je med tako važno hranilo in pogosto tudi zdravilo.

Barva medu je zelo različna in značilna za posamezne vrste tega dragocenega živila. Med lepe barve je tako vabljev, da ga ne jemo samo z usti, marveč tudi z očmi. Barva medu je močno odvisna od količine beljakovin, amino-kislin in drugih snovi, ki vsebujejo dušik. Čim več je teh, toliko temnejše barve bo. Temna barva medu je lahko tudi umetna in jo je mogoče povzročiti s segrevanjem. Vendar tako obarvanje medu, ki ima svoj vzrok v karamelizaciji sladkorjev, za med ni koristno in ga navadno zaradi značilnega okusa rahlo zažganih sladkorjev lahko odkrijemo. Najpogosteje med karameliziramo povsem nenamerno, kadar ga segrevamo, da bi na ta način preprečili kristalizacijo in vrenje.

Rahlo kislost medu povzročajo nekatere organske kisline, med njimi predvsem jabolčna in citronska, ki ju sicer najdemo tudi v satju. Kisli okus medu seveda sladkorji in druge snovi močno prekrivajo. Med je kisel približno toliko kot sodavica, tj. voda, ki je nasičena z ogljikovim dvokisom.

Med ima najboljši okus, dokler je še v satovju. Mrzel je boljši kot segret, ki že izgubi nekaj hlapnih aromatičnih snovi.

Med ima nenavadno lastnost, da se pogosto strdi, zato je v našem jeziku dobil lepo ustrezno ime »strd«. V nekaterih predelih Slovenije slišimo to besedo pogosteje kot pa izraz med. Da je strjevanje medu naraven pojav, naj se zavedajo vsi, ki menijo, da je med, ki se strdi, ponarejen. Med se začne strjevati, če se v njem prično izločati kristalčki grozdnega sladkorja. To se dogaja le v hladnejših prostorih. Za kristalizacijo je najugodnejša temperatura pri približno 10° C. Strjevanje medu lahko zelo pospešimo, če vanj vmešamo nekoliko grozdnega sladkorja v prahu, ki deluje kot kristalizacijska jedra. Tako delajo tisti, ki ne marajo tekočega medu in z dodatkom že omenjenega grozdnega sladkorja dosežejo, da med kmalu postane le še pol tekoč ali pa rahlo strjen in zelo primeren za mazanje. Strjevanje medu najlažje preprečimo z nepredolгим segrevanjem na 45° C, pri čemer so tudi morebiti že nastali kristalčki grozdnega sladkorja spet raztopijo.

Vrenje ali fermentacija medu je bolezen medu, ki se pojavi le pri prehitro iztočenem, nedozorelem medu, ki vsebuje preko 21 % vode. Zanimivo je, da v medu ostane živa le kvasovka, ki pri zadostni količini vode povzroči vrenje, medtem ko številni človeku nevarni mikroorganizmi v medu živijo le nekaj ur ali kvečjemu nekaj dni, kot so pokazali nekateri poskusi.

Pri zrelem, neprodušno zaprtem medu se kaj takega ne zgodi. Zato naj kot navodilo za shranjevanje medu velja sledeče: Dober, zanesljivo zrel med shranjujmo v čistih, dobro zaprtih posodah na hladnem. Posode so lahko steklene, pa tudi kovinske, npr. take kot za marmelado.

Po svoji hranljivosti spada med med visoko kalorična živila. Medtem ko mu energetska vrednost dajejo predvsem že prej omenjeni sladkorji, so ostale, sicer fiziološko važne snovi brez kaloričnega pomena. 1 kg medu

da okrog 3000 kilokalorij, s katerimi bi lahko zavreli 30 litrov ledeno mrzle vode. Povedano še z drugimi primerami bi lahko dejali, da 1 kg medu da toliko energije kot 3 kg svežega mesa ali kot 50 jaje ali kot 5 l mleka, kot 3 kg sladkovodnih rib, kot dober kilogram šunke ali kot 6 kg pomaranč oz. 3 kg banan. Če ceno 1 kg medu primerjamo s ceno, ki bi jo plačali za navedene količine naštetih živil, pač lahko zaključimo, kako poceni je pravzaprav to odlično živilo.

Od sladkorjev, ki jih človek zauživa s hrano, se skozi črevesno steno v kri najhitreje posrkata grozdni in sadni sladkor. Prav ta dva pa sta, kot smo prej slišali, bistvena sestavna dela medu. Kri ju iz medu sprejme v povsem nespremenjeni obliki in ju organizem zelo hitro prebavi, pri tem pa se sprošča energija, ki omogoča raznovrstno delo, tako telesno kot duševno. Druge sladkorje pa tudi druga živila na splošno naš organizem izkorišča počasneje, zato je med kot hranilo toliko bolj važen. Uživanje medu v hrani nadalje omogoča temeljitejše izkoriščanje nekaterih rudnin in vitaminov, zlasti še pri otrocih, kot so to pokazali nekateri poskusi.

Zaradi svojega prijetnega okusa, visoke kalorične vrednosti, rudninskih snovi in nekaterih vitaminov, predvsem iz B kompleksa, je med dragoceno živilo, v določenih primerih pa deluje celo kot zdravilo! Zaradi svoje lahke prebavljivosti je primeren za staro in mlado, za raznovrstne športnike, delavce in prebolewnike vseh vrst. Še celo pa segajo po njem radi naši otroci, ki jim kruh, namazan z medom, še boljše pa z maslom in medom, bolj diši kot vse drugo in povzroča apetit, da je veselje. Čaj z različnimi vrstami naših zdravilnih medov pa uporabljamo pri zdravljenju vsakovrstnih tegob, ki jih zlasti v zimskem času ne manjka.

Kdor želi o medu zvedeti še kaj več kot v tem kratkem predavanju, naj si pri Medexu kupi knjižico o medu, kjer bo za 3 N din na 84 straneh izvedel obilo poučnega in zanimivega.

NAPADALNE ČEBELE

SLAVKO RAIC

Redki so pač čebelarji, ki med svojimi krotkimi čebelami ne bi imeli kakšen razburljiv panj. Komaj odprejo njegovo okence, že imajo polno neusmiljenih pikov po glavi in rokah. Tak panj ima moj prijatelj V. Nič ne pomaga niti pokrivalo s pajčolanom niti rokavice. Ti satani najdejo vedno nekje pot do kože. Najhujše so bolečine, če ga vrage pikajo okoli oči in nosa, da potem skače po čebelnjaku s solzami v očeh in besno zaloputne vratca.

Najenostavneje bi se čebelar iznebil takih čebel, če bi panju izmenjal matico. Vendar se, če je panj odličen medar, večkrat ne bi mogel odločiti za tak postopek, saj vedno ne ve, kako se bo obnesla druga matica. Mogoče je tudi, da bo taka družina pri prihodnji naravni izmenjavi matic postala nekoliko pohlevnejša.

Neredko je morda tudi čebelar sam kriv besnosti, ker z občutljivo družino ne postopa pravilno, ampak z grobim ravnanjem njeno besnost še stopnjuje, namesto da bi jo z drugačnim ravnanjem zmanjšal.

V nekaterih slabo narejenih ali starih močno z zadelavino zahacanih panjih včasih sate le z veliko muko izvlačimo in zopet vračamo, kar čebele zelo razburja in morda že prirojeno razburljivost še stopnjuje.

Treba je torej poiskati poseben način oskrbovanja razburljivih družin. Predvsem bi bilo potrebno, da tak panj opravljamo pred vsemi drugimi, predvsem ob točenju precej zgodaj zjutraj, preden se sosedne družine pri opravljanju razburjajo. Ni namreč nemogoče, da te družine s svojo nemirnostjo vplivajo na razburljive panje. Opravilo naj se izvrši hitro. Ko tak panj odpremo, pustimo najprej, da najhujše napadalke odlete na svetlo čebelnjakovo okno, potem ostale po potrebi nadimimo ali nalahko pobrižgamo, razen tega pa še žrelo panja zapremo ali pa položimo na brado svitek lesne volne ali trak, da se napadalke s težavo prebijejo skozi begalnico in oviro pri žrelu, se pri tem utrudijo in izgube tako nekaj svoje napadalnosti. Tako je opravljanje razburljivega panja precej olajšano.

Pri točenju naj se polni sati s čebelami na njih zložijo na kozico, izpraznjeno medišče pa naj se hitro napolni z iztočenimi medenimi sati in nato urno zapre, pa tudi plodišče, če je bilo odprto. Čebele s polnimi trebuščki ne pikajo tako rade. Ni pa tudi nobena sramota, če se pri napadalnih čebelah čebelar oboroži s klobukom, pajčolanom in rokavicami.

Tudi ni dobro imeti opravka z razburljivim panjem, ko so vse čebele doma, to je ob slabem vremenu, brezpašni dobi, pozno zvečer ali pri veliki vročini.

NOVOLETNI PRAŠILČEK

ALOJZ BUCAR

Z zanimanjem sem prebral članek, kako je Štirnarjev Janez v decembru čebele ogrenil. Odločil sem se, da še jaz opišem svoj doživljaj.

Bilo je pred tremi leti, ko sem hodil minirat v kamnolom. Nekega dne se oglasim pri kmetu in malem čebelarju, po domače pri Šmicu. Mraz je pritiskal in snega je bilo precej, tako da se je kar prilegla topla peč in pa šilce žganega, vmes pa pogovor o tem in onem. Pa mi omeni Šmic, da ima v čebelnjaku dva kranjiča z družei, ki pa jih ni nič nakrmil. Prav gotovo ju bosta mraz in lakota vzela. Greva jih pogledat. V panjih vidim za dobro kapo satja in čebel, morda vsega skupaj za en prašilček. Dogovoriva se, da pridem drugi dan ponje in da mi jih da brezplačno. In res, doma vzamem škatlo od marmelade, v pokrovu pa naredim nekaj luknjic za zrak. Že je v nahrbtniku in tako se s to opremo odpravim po čebele. Nevarno se mi je zdelo predstavljati v tem neprimernem času čebelice, toda obsojene na smrt so bile tako ali tako. Nič ne de, če jih skušam rešiti. Ko pridem do Šmica, je mraz vse bolj in bolj pritiskal, saj se je bližalo Novo leto. Delal sem prav tako kakor jeseni, kadar razdiramo kranjiče. Toda sedaj je bila vsaka čebelica, ki se je dvignila, izgubljena. Oba kra-

njiča sem skupaj omedel v škatlo, jo potisnil v nahrbtnik in se hitro odpeljal z mopedom domov.

Med tem pa je žena doma nalila v en sat sladkorne raztopine in prinesla tri sate pokritega medu, vse skupaj pa zložila v štirisatni prašilnik. Ko pridem s čebelami domov, jih stresem v prašilnik in zaprem okence, vrata pa zaradi zraka snamem. Postavim vse skupaj v sobo na omaro, panj zagrnem zaradi svetlobe in ga pustim nekaj dni na mestu. Potem sem ga prenesel v čebelnjak. Radoveden sem bil zelo, kaj bo z njim, ali bo sploh dočakal pomladi ali ne. Pa jo je. Bilo je precej mrtvic, toda ob Novem letu narejena družina je ostala. Kmalu si je opomogla. Prestavil sem jo v žnideršiča in dodal nekaj satov zalege. Še sedaj jo imam. Sicer ima že drugo matico, toda iz istega rodu.

Vse skupaj se čudno sliši, a bilo je vendarle res.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

DR. LEON KOCJAN

Tudi v *Angliji predstavlja nosemapost čebel stalno nevarnost*. Zaradi te bolezni so organizirali raziskovalno službo v vsaki grofiji. Ta služba ugotavlja in raziskuje bolezni odraslih čebel. Tako je sedaj mogoče v najkrajšem času pregledati čebele. Če ugotove kako bolezen, podvzamejo takoj potrebne ukrepe.

Poučno in potrebno oboestilo osem čebelarjem na področju, ki je zaprto zaradi pršičavosti. Po odloku predsednika pokrajine Wiesbaden — veterinarski oddelek — niso pregledovali v začetku leta 1966 na področju Untertaunus čebel, zimskih mrtvic umrlih v zimi 1965/66, čeprav je področje okuženo s pršičavostjo. Zato pa so to pomlad še enkrat zdravili s folbeksom čebelje družine vseh čebelarjev zaprtega področja Untertaunus.

Da ugotovijo uspehe tega zdravljenja, bodo spomladi leta 1967 opravili kontrolne preglede. Zato bodo pregledniki čebel obiskali vse čebelnjake v zaprtem področju in iz vsakega posameznega panja odvzeli mrtvice. Čebelarje naprošajo, da pred tem pregledom sami ne odvezemajo nobenih mrtvic. (Die Biene Nr. 12. 1966)

Op. urednika kотиčka: Kaj pa bodo storili na področju mestne občine Maribor na pomlad 1967? To je področje, na katerem so tudi spomladi 1966 zdravili čebelje družine s folbeksom? Če bodo pregledali mrtvice v letu 1967 samo v tistih čebelnjakih, kjer je bilo leta 1966 ugotovljena pršičavost (okrog 70), bo takšna kontrola samo polovična. To bo pomanjkljiv ukrep za preprečevanje pršičavosti na področju občine Maribor.

Mednarodni simpozij o čebeljih boleznih v Moskvi. Na predlog komisije za patologijo čebel pri Apimondiji je bil julija v Moskvi pod vodstvom Tretiakova, šefa sanitarno veterinarskega oddelka ministrstva za kmetijstvo, in pod vodstvom prof. Poltjeva, akademika Akad. znanosti v Moskvi, štiridnevni simpozij, na katerem je bilo 30 referatov. Naj omenimo le referat »Patogeneza noseme pri čebelah« O. F. Grobeva, V. P. Sokolova, O. J. Bondarenka in V. B. Karbaskova. Nadalje je o principih biološkega

zatiranja noseme pri čebelah predaval S. V. Jordanov. Prof. dr. Rousseau, predsednik stalne komisije za patologijo pri Apimondiji, je govoril o osnutku za mednarodno trgovino z medom v referatu »Zdravstveno ocenjevanje medu«. Predlagal je, naj bi mednarodni urad za bolezni v Parizu spremenil nekatere predpise za zatiranje čebeljih bolezni. Udeleženci simpozija so si ogledali tudi živinozdravniški inštitut v Leningradu, inštitut za veterinarska raziskovanja v Moskvi in še druge stvari. Iz časopisa APIACTA št. 2 — 1966 posnemamo, da se je ta simpozij odvijal v najboljšem ozračju in ustvaril atmosfero pravega prijateljstva in plodonosnega skupnega sodelovanja ter pripomogel k uspehu te znanstvene prireditve Apimondije.

Prof. Farrar iz Združenih držav Amerike *razpravlja* v Apiacti št. 2 pod naslovom »Najbolj učinkovite metode za zatiranje in preprečevanje bolezni pri čebelah in čebelji zalegi« takole:

Seveda je bolje bolezni preprečevati kakor zdraviti. Da bi bilo zdravljenje kot ukrep proti čebeljim boleznim tudi uspešno, mora biti obenen: poznano učinkovito zdravilo za zdravljenje. Kadarkoli se pojavi nevarnost, da obolijo čebelje družine, morajo biti že podzvzeti ukrepi, preden čebele in čebeljo zalego napade bolezen. Ukrepe za zatiranje bolezni pa bomo začeli izvajati šele tedaj, kadar smo opazili v čebelji družini določene izgube zaradi bolezni. Da pa bi lahko v tej fazi oskrbovanja čebel lahko najbolj uspešno ukrepali, moramo poznati vsa znamenja bolezni. Potrebni so pogostni in redni pregledi panjev. Inšpekcijski službi moramo nuditi vso podporo. Državni okrajni inšpektor mora dajati vse tozadevne koristne nasvete.

Pa tudi čebelar mora kontrolirati svoje čebelje družine in uporabljati takšne metode, da z njimi preprečujemo čebelje bolezni. Močne čebelje družine z obilno zalogo medu in peloda predstavljajo prvo obrambno linijo proti noseči. Fumidil B je pri zatiranju nosečavosti posebno uspešen pri družinah v razvoju ali v jesenski brezpašni dobi. Antibiotike in zdravila, ki spadajo v skupino sulfonamidov, dajemo le takrat, kadar se pojavi nevarnost epidemije v našem ali v sosednem čebelnjaku.

Najboljša metoda zdravljenja je taka, da zdravljenje opravimo v 4—5 dneh in ga potem trikrat ponovimo. Pri zdravljenju evropske gnilobe (lahke gnilobe) moramo zdravljenje nadaljevati vse dotlej, dokler inšpekcija ne ugotovi, da je gniloba popolnoma izginila. Pri slabših družinah je zdravljenje bolj potrebno kot pri močnih. Meseč dni pred pašo in ob paši ne smemo dajati niti sulfonamidov niti antibiotikov!

Predpisi v raznih državah ne dopuščajo prodaje medu, v katerem so, pa čeprav samo sledi — zdravila! Krmljenje sulfonamidiranega sirupa ali antibiotikov (fumidila B in drugih) je dopustno samo pri družinah v razvojni ali pa v jesenski brezpašni dobi.

Pod naslovom »Zdravstvena kontrola v mednarodni trgovini s čebelami« objavlja G. Pietro Piana v 2. številki Apiacte predlog, da komisija za patologijo čebel prouči njegov nasvet, da se v mednarodni trgovini daje pismena garancija za vsako bolezen posebej namesto dosedanjih potrdil o zdravstvenem stanju čebel. Takšna potrdila bi dajala zanesljivo poročilo, sedanja potrdila pa končno tudi niso vselej točna in pravilna.

O novem dodajanju matic brez izgube poroča neki čebelar v »Westfälische Bienenzeitung«. V bistvu je odvisno od tega, da matiča snov nove matice zadostuje za vse člane družine ter jih preusmeri. Nato navaja ta čebelar tehniko novega postopka. Brezmatično družino ali tako, ki smo ji odvzeli matico, zložimo sat za satom na kozico ter jo pustimo tam četrť ure. Kmalu se pojavijo prvi znaki brezmatičnosti, ko začnejo večje množine čebel močno kriliti. Nato prenesemo izbrano matico v čašo, v kateri je malenkost medene vode; v njej se mora dobro razgibati. V približno desetih minutah zapade v nekak občutek tesnobe ter izloča v večjih količinah matičjo snov. Ko je matica nato upehana, nekoliko zlepljena z medeno vodo ter je izločila precejšnjo količino matičje snovi, prestavimo družino s kozice v panj, matico pa denemo na brado — in konec. Vse drugo se izvrši samo po sebi! Tak postopek je ta čebelar preizkusil pri majhnih narejenjih, pri močnih družinah, pri zelo močnih in v letošnji jeseni celo pri nekem trotovcu. Tu je bil sam nekoliko skeptičen. Toda tudi ta je sprejel matico. Pri 28 poskusih se ni nobeden ponesrečil.

Končno je čebelar opisal še potek na bradi. Najprej planejo čebele na matico in polžižejo z nje medeni sladkor, jo tako rekoč očistijo. Pri tem sprejmejo takoj matičjo snov, ki jo je matica močneje izločala in jo podajala naprej. To se da celo opazati. Med tem se je sestavilo okoli matice spremstvo, desno in levo skupini nanizanih čebel, kakor nam je že znano s sata. Obkrožena s tem spremstvom se matica vzravna in stopa skozi žrelo v panj. Sedaj lahko tako družino obravnavamo kot vsako drugo, ki že ima svojo matico.

S. R.

Čmrlji in nosema. Tole sem doživel lani: Na akacijevi paši sem našel nad panji kepo iz zgrizenega blaga in papirja. Menil sem, da je to kakšno mišje gnezdo. Po brenčanju pa je bilo sklepati, da je notri nekaj krilatega. Bilo je to čmrljevo gnezdo. Postavil sem ga nazaj na zid pod streho v čebelnjaku in ga še bolj

odel. Pri nadaljnjem opazovanju sem videl, da je bilo ob vhodu v gnezdo vse naokoli čedalje bolj močno pomazano in pokapano z blatom čmrljev. To je kislasto zaudarjalo v nos. Prav takrat je v vsej okolici pri čebelarjih močno razsajala nosestavost. Ali morda tudi čmrlji prenašajo nosemo? Mogoče je bila to čmrljeva griža. Sicer pa čmrljeve matice ne prezimujejo na medu in imajo drugačna prebavila kakor naše čebele. Vsekakor pa bi bilo dobro take pojave globlje raziskati.

Franc Cerovšek

Glodalci v čebelnjaku. Vsako zimo se približajo človeškim bivališčem glodalci, tako tudi čebelnjakom, kjer glodajo omare za satje in panje. Če jih je več, povzročajo skupaj z mačko nemir. Podgane sicer lahko uničimo s strupom. Ker pa bi z njim uničili tudi mačke, napravimo drugače. Vzamemo dva krožnika. Ničesar se ne smemo dotikati z golimi prsti, ker posebno podgana postane pozorna. V en krožnik nasipamo fine bele moke, zmešane s sipkim sladkorjem, v drugega pa natočimo vode. Podgane se po nekajkratnem ovohanju lotijo moke, ki jim zaradi oslajenosti zelo prija. Za jedjo so žeine, pa se napijejo iz drugega krožnika. To ponovimo še drugi večer. Tretji večer pa denemo v prvi krožnik sipki alabaster gips, seveda oslajen. Nič hudega sluteč pospravijo ves gips s krožnika, nakar jih pograbi grozna žeja. Napijejo se in posledica je strjenje gipsa v želodcu, nato pa pogin. Rekel bi, da tako odpravimo tudi voluharje, ki nam delajo na gredah in v sadovnjaku veliko škodo in jih je težko uloviti.

F. Vadnal, Dobova

Nekaj v pojasnilo našim čebelarjem. Vsi vemo, da je bila lani ena najslabših čebelarških letin. Le čebelarji, ki so imeli močne družine, so lahko nekaj natočili. Ti pa so bili bele vrane.

Govoril sem z nekim čebelarjem iz Labuda, ki ima 20 panjev. Povedal mi je, da letošnje strdi še poskusil ni. Drugi iz Roža so mi enako pripovedovali. In pri nas sem slišal, da je točil sladkor, kdor

je letos točil. Jaz pa lahko dokažem, da je to čebelarjeva krivda, če ni točil. On ni pravočasno svojih družin nakrmil. Prišla je paša, njegove čebele pa so si komaj opomogle, ako niso že prej padle za lakoto. Izdatna paša je bila samo 10 dni od 8. do 18. junija. To mi je pokazal AŽ-panj na tehtnici. Imel sem 19 panjev, a sem 10 dni prepozno točil. Zato sem dobil samo 65 kg medu, 50 kg so mi ga pa čebele pojedle. Pa to ni bil sladkor, ampak pristen med. Potem je napreden čebelar že pazil, da mu pred zazimljenjem čebele niso pomrle od lakote. Sedaj smo jih nakrmili do aprila in bomo pri topli peči dočakali tiste vesele dni, ko bodo čebelice spet izletavale. S pozdravom zum, zum...

Franc Pušnik

Se o rdeči gozdni mravlji. Zanimiva je. Ta živalca se hrani tudi s sladkimi izločki drevesnih ušic. Ta sladki sok pobirajo tudi čebele. Zato goje rdeče mravlje ušice kot nekake »molzne krave«. Na spodnji sliki vidimo narejenca majhne rdeče gozdne mravlje.

Zanimivo opažanje. Ko je neki čebelar prišel pred svoj čebelnjak, ga je precej čebel po svoje pozdravilo. To ni še nič posebnega. Ena izmed njih pa se je neprestano vanj zaletavala, tudi še takrat, ko je bil že v čebelnjaku. »Ali te je vrag obsedel, ti mala čarovnica?« si je mislil

čebelar. In ko jo je tako opazoval, je videl, da je že enkrat pičila. Tedaj se ni več branil. Z vnemo, ki jo imajo le čebele, ga je neprestano nadlegovala, pa ga je zabavalo, kako se mu je zaletavala sedaj v oči, sedaj v nos, ušesa in roke in s svojim intenzivno pojočim, naglo naraščajočim in takoj spet pojemajočim bzz bzz bzz poskušala, da zabode vanj svoje domnevno želo. Precej časa je opazoval njeno početje; nato jo je ulovil. Košček črevesa, ki je visel iz njenega zadka, je bil že popolnoma suh. Zato je po čebelarjevem mnenju morala čebela počiti že nekaj dni prej.

Po »Bienenwattru« 1966 S. R.

Sumljiva matica in še kaj. Prav rad bi čebelarjem opisal zanimiv dogodek iz svojega letošnjega čebelarjenja. Čebele sem imel poleti na gozdni paši v Hrušici. Tu mi je AŽ-panj izročil, a roj mi je ušel. Ko pogledam v panj čez deset dni, zagledam nekam majhno in počrnelo matico, ki se mi je zdela sumljiva, a pustil sem jo pri miru. Čez približno nadaljnjih deset dni spet pogledam. Bilo je pol čebelje in pol trotovske zalege, raztresene po vsem satu. Uničil sem to matico in odšel. Po osmih dneh sem panj ponovno pregledal in glej ga šmenta, videl sem lepo zaležene sate z zalegačo matico na četrtem satu. Bila je mlada in lepa, kar vesel sem je bil. Ne morem si pa tolmačiti, kako je prišlo do te spremembe.*

* *Op. ur.:* V panju sta bili dve matici. Ena je zalegala sama tretja jajčeca, druga čebelja. Na srečo ste uničili trotovkvo. O več maticah v panju smo letos že pisali.

O čebelji govorici še vedno mnogo pišejo. Izrednemu čebel. znanstveniku dr. Frischu gre zasluga, da vemo, kako iskalka seznanja nabiralke svojega panja o najdbi nove paše. Vse svoje življenje je dr. Frisch raziskoval življenje in navade odraslih čebel. Odkril je skrivnost njihove »govorice«. To je nekako stopicanje v določeni krogih in smerih ter je podobno nekakemu plesu. Kratke razdalje označujejo s stopicanjem v majhnih krogih, pri razdaljah nad 55 m se stopicanju pridruži še strsanje z zadkom. Kadar stopica čebela navpično navzgor po satu, pomeni, da leži paša proč od sonca, to je proti severu. Če je glavna

smer poplesavanja poševno navzgor proti levi, leži pasišče levo od sonca. Kadar pa so krogi usmerjeni desno poševno navzgor, leži pasišče desno od sonca. Na splošno so ti plesi zelo pestri.

Čebele nabiralke obkrožajo plešočo iskalko in jo nekaj časa opazujejo. Naenkrat se posamezne poženejo naprej in se s tipalko dotaknejo plesalke. Ko je namreč iskalka nabirala na cvetju, se je njeno telo navzelo njegovega vonja. Čebelje tipalke pa so opremljene s posebno finimi čuti za vonj. Tudi nam so se priljubile cvetice zaradi prijetnega vonja.

Z vsemi podatki opremljena čebela se založi z zadostno količino medu-goriva in se požene skozi žrelo. Z neverjetno natančnostjo se znajde na kraju, kjer je malo prej nabirala njena sestra. Kmalu se ji pridružijo še druge čebele.

Čebela se preriva med prašniki, da njen rilček doseže medovnik. Z jezičkom poseblje sladko medicino in odleti na sosednji cvet. Njen kožušček je poln cvetnega prahu. S posebno ščetko si med letom prekrtiči telesce. Posebna naprava na zadnjih nožicah posmuka nabrani pelod in ga potisne v košek, kjer zraste kmalu v mogočno kepico. Ko si je čebela naložila zadosten tovor, se dvigne do potrebne višine in odleti proti domu. Gotovo ste že opazovali, kako cepajo čebele ob dobri berji pred čebelnjakom na tla ali na pročelja panjev. Vsa zadihana nekaj časa miruje, nato se dvigne, da poišče svoje žrelo. V panju se kmalu znebi dobrih tovara, obvesti druge čebele o dobri najdbi in odleti zopet na pašo. J. M.

Odstranjevanje odvišne vode iz medicine in sladkorne raztopine.

Spominjam se dogodka pred nekako 40-timi leti. Bilo je v Tuhinju. Sonce je sijalo in ajda je bila v najlepšem cvetju. Stopal sem po kolovozu, ki je bil pogreznjen v žleb med dvema vzpetinama. Ravno sem stopal mimo ajdove njive polne čebel, ko je tam nekje v Kamniških planinah zagrmelo. V ajdi je završalo, iz nje se je dvignil roj čebel in se usul v močnem curku proti vasi. Zabobnel je odmev groma — tisti trenutek se je zaiskril v soncu praveciti dež drobnih kapljic pod čebelami. Olajšale so se, da bi laže dosegle domove.

Mnogo let pozneje sem se domislil tega dogodka. Malo pred drugo svetovno vojno smo zelo pozno dobili denaturiran sladkor za zimsko zalogo. Kot običajno sem proti večeru pokladal toplo raztopino in

čebele so se pognale iz panjev. Posedale so po čebelnjaku in po zidovju bližnjega poslopja, da je bilo vse črno. Počasi so se dvigale in se vračale v svoje panje. Kar sem začutil na roki rosne kapljice. Odkod kapljice, saj ni bilo oblačno? Odšel sem v razsvetljeno kuhinjo in si podrobneje ogledal kapljice. Po videzu in okusu je bila to čista voda!

Posvetilo se mi je: *Čebelji prebavni organi so sposobni, da iz medicine izločajo vodo!* Med letom domov si čebela z izbrizgavanjem lajša tovor. *Čebele torej zgoščujejo medicino, še preden jo prinesejo v panj!*

Še danes si ne morem odpustiti, da sem bil takrat v Tuhinju tako površen opazovalec. Ko bi bil takrat stopil na ogone in si ogledal rastlinje, bi z gotovostjo dognal, da tam niso bili iztrebki, ampak čista voda! Zamudil sem priložnost, da bi se najmanj 12—15 let prej dokopal do resnice.

Čudno, o tem zgoščevanju medicine v svetovni čebelarški literaturi še nisem zasledil znanstvene razprave. Pač, dvakrat sem naletel na kratke in nedoločne opazke. Prvič pred nekako desetimi leti ne spominjam se več, v katerem listu. Pisec opisuje svoje izkušnje s pitanjem na prostem. Skozi vse leto imajo njegove čebele na razpolago pitalnik nekaj metrov pred čebelnjakom. To je steklen paviljonček, v katerem lahko naenkrat poklada do 6 l tekočine. Ob pašni dobi se za pitalnik skoro ne menijo, ob brezpašnih dneh pa ga kar dobro obiskujejo. Vse do srede avgusta letajo čebele mirno k pitalniku, kot bi bil napajalnik. Naenkrat pa se spremeni njihovo vedenje. Čebele močno šume, se gnetejo in napadajo kakor ob ropu. Zaradi resne nevarnosti ropanja prenese pitalnik v najbolj oddaljen kot vrta, nekako 25 m od čebelnjaka. Tekočino poklada šele proti večeru, ko čebele ne letajo več. Prvi dan opozori domače čebele na ta način, da vbrizgne panjem malo tekočine. Čebele navale na pitalnik, se gnetejo in napadajo, potem posedajo po okolici, da je povsod vse črno čebel. Nekaj časa počivajo, nakar odlete v panj. Mimogrede omenja, da je pri opazovanju čutil na rokah in obrazu rosne kapljice.

Po mojem mnenju čebele ne počivajo zaradi prerivanja in naglega lokanja tekočine, ampak da imajo prebavni organi dovolj časa, da izločijo vodo iz tekočine in jo nato izbrizgajo med poletom v panj. J. M.

IZ ZAPISNIKA

o seji upravnega odbora dne 11. dec. 1966

Seje so se udeležili zastopniki vseh društev razen društev Črnomelj, Hrastnik, Ilirska Bistrica, Kočevje, Koper, Križevci pri Ljutomeru, Postojna, Sežana, Sevnica, Tolmin in Tržič.

Predsednik je poročal o delu izvršnega odbora. Dalj časa se je zadržal pri vprašanju čebelarstva šole. Čebelarstva šola po Zvezini zamisli ne bo delovala po zgledu prejšnje čebelarstva šole, to je da bo imela redni šolski pouk in vzgajala »čebelarstva mojstrec«. Taka šola bi morala imeti večji upravni aparat in bi finančno zelo obremenjevala čebelarstvo organizacijo. Iz izkušenj, ki jih imamo, vemo, da niti čebelarji niti družba ne bi imeli kake koristi od take šole. Ta bi dajala letno nekaj absolventov, ki bi se ne mogli zaposliti kot čebelarji. Naša šola mora biti šola vseh slovenskih čebelarjev. V njej naj se seznanijo naši čebelarji na tečajih z izsledki znanosti na področju čebelarstva, s sodobno čebelarstvo tehniko in prakso. Kakor smo videli pri avstrijskih čebelarjih, bomo tako še najbolj dvignili sedanjí zares pičli povprečni donos medu na panj. Podobno namreč delujejo čebelarstva šole v Avstriji in so se dobro obnesle. Jeseni 1966 so odprli že peto šolo, in sicer na Koroškem. Vse šole so sodobno opremljene in imajo internat za tečajnike.

Dalje poroča predsednik, da se je leta 1966 zelo poglobilo sodelovanje naših čebelarstev organizacij z avstrijskimi. To sodelovanje bo koristilo zlasti pri skupnem zatiranju pršice vzdolž državne meje. Vse kaže, da se bo razširilo tudi na vzrejo in odbiro. V zvezi z dvestoletnico Janševe smrti bomo s spominskimi prazniki sodelovali tudi na kulturnem področju.

Dne 24. novembra 1966 se je udeležilo sedem naših vzrejevalcev tečaja za vzrejo matič v Gradcu. Videli in slišali so marsikaj zanimivega in koristnega. Avstrijska čebelarstva zveza je pripravljena, da nam gre tudi v prihodnje na roko.

Nato je poročal predsednik o sestanku pri Republiškem sekretariatu za gospo-

darstvo dne 25. novembra 1966. Na tem sestanku so obravnavali zastopniki Kmetijskega inštituta Slovenije, Odbora za kmetijstvo pri Republiški skupščini, Medeksa, Zavoda za čebelarstvo in naše organizacije številne probleme s področja čebelarstva. Sprejeti so bili naslednji zaključki: odredba o varstvu čebel pred zastrupitvami naj se razširi tudi na kemično zatiranje škodljivcev v gozdovih. Obveščanje čebelarjev o zatiralnih akcijah rastlinskih škodljivcev mora biti v odredbi boljše in točneje določena. Selekcija je potrebna, sredstva v ta namen so minimalna in bi jih bilo treba zagotoviti v ustrezni višini. Del znanstveno raziskovalne dejavnosti (kmetijske) spada h Kmetijskemu inštitutu. Panji in čebelarstva potrebščine so kmetijski reprodukcijski material in bi zaradi tega ne smeli biti obremenjeni z davkom na promet. Pri gospodarski zbornici naj se osnuje posebna komisija za čebelarstvo, v kateri naj bi bili zastopani predstavniki vseh delovnih organizacij s področja čebelarstva. Ta komisija naj prouči tudi vprašanja materialnih pogojev za povzdigo čebelarstva.

Vetpromet je uvozil 700 stekleniček fumidila-B, ki ga prodajamo članom Zveze po ceni 5500 starih dinarjev. Cena je ugodnejša kakor v Italiji ali Avstriji. Vetpromet nam skuša v naših potrebah po zdravilih vedno čimbolj ustreči.

Odnosi z Medeksom so dobri. Podjetje nam je pomagalo s prevozi pri selitvi v nove prostore. Tudi sicer je vedno pripravljeno, da nam nudi prevozne usluge. Za organizacijo opazovalne in obveščevalne službe je prispevalo 1.859.490 starih dinarjev. Zveza bo odstopila inventar opazovalnih postaj društvom pod pogojem, da ga bodo uporabljala za opazovanje, za kar je bil tudi nabavljen, in pa da se vsaka sprememba kraja opazovalne postaje izvrši lahko le sporazumno z Zvezo. Nadaljnji pogoj je, da morajo imeti društva v odborih tudi gospodarja, ki bo skrbel za evidenco o društvenem inventarju in ga tudi v redu vzdrževal.

Odkupne cene medu se polagoma dvigajo, kljub težnjam gospodarske reforme,

Vrsta medu	Odkupna cena julija 1965 S din	Indeks	Obračunska cena konec 1966 S din	Indeks
Cvetlični in kostanjev	450	100	630	140
Lipov in akacijev	470	100	630	134
Zajbljev	490	100	650	152,6
Gozdna mana in smreka	530	100	750	141,5
Cist hojev	570	100	800	140

da bi ostale cene nespremenjene. Če označimo kurz dolarja 750 starih dinarjev pred gospodarsko reformo z indeksom 100, potem znaša ta indeks pri sedanjem uradnem kurzu 1250 starih dinarjev 166,6. Če analogno označimo odkupno ceno medu pred gospodarsko reformo z indeksom 100, potem se je povišala cena oz. indeks kakor sledi iz gornje tabele.

Generalni sekretar Apimondije dr. Silvestro Cannamela nam je pisal, da bi pošiljali Apimondiji naše glasilo, v zameno pa bomo dobivali poročila in okrožnice Apimondije. Zadeva je že urejena v obojestransko zadovoljstvo.

V letu 1966 je bilo v Sloveniji več zastрупitev čebel. Manjše zastрупitve so bile v območjih čebelarških društev Radovljica in Gornja Radgona. Dva hujša primera sta bila pri drevesnici v Tunjicah pri Kamniku. Odškodninski zahtevki je v postopku. Nekaj primerov zastрупitve je bilo tudi v Ajdovščini, kjer pa so dobili čebelarji na podlagi sporazumne poravnave ustrezno odškodnino. Največ in tudi najhujših primerov zastрупitev je bilo v območju čebelarskega društva za Maribor in okolico. Povzročilo jih je Agrokombinat Maribor. V območju čebelarskega društva Slovenj Gradec, kjer je KZ redno obveščala čebelarje o škropljenju, je bila škoda zelo majhna.

Predsednik je nato prečital osnutek predloga za nagrade opazovalcem in obveščevalcem o gozdnem medenju. Predlog je bil sestavljen na osnovi števila prejetih poročil o medenju. Zvezi namreč niso bili dosegljivi drugi podatki, ki bi lahko vplivali na višino nagrade. Po krajši razpravi je bil predlog sprejet.

Pri obravnavanju programa o proslavah 200-letnega spominskega obdobja Antona Janša, ki je bil objavljen v Slovenskem čebelarju, so dali navzoči odborniki več koristnih predlogov za uresničitev.

Po razpravi o poročilu predsednika so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Zveza krije stroške za izdelavo načrtov za obnovo rojstnega doma Antona Janše do višine 50.000 starih dinarjev.

2. Odbornik Anton Verbič se bo posvetoval s slikarjem Božidarjem Jakcem glede izdelave osnutka za spominske znamke ob 200-letnici smrti Antona Janše.

3. Zveza in čebelarsko društvo Radovljica naj pri izletu avstrijskih čebelarjev z Dunaja na Breznico, ki bo verjetno leta 1967, začeta tudi razgovore o sodelovanju obeh organizacij, kot je to določeno v programu.

4. Predsednik čebelarskega društva Ptuj naj se pozanima pri hčeri pokojnega Perca iz Celja, ki je nameščena v Ptujskem muzeju, za predmete, ki spominjajo na Antona Janša in jih je zbral njen oče. Če taki predmeti so, pa jih Zveza ne bi mogla odkupiti, bi dali napraviti fotokopije.

5. Zastopniki društev, ki še niso napravili popisa čebelarstev in kartoteke, se zavežejo, da bodo to storili po možnosti do svojih občnih zborov.

Komisija za odlikovanja je predlagala, naj se odlikujejo tiste za čebelarstvo zasluženi čebelarji:

Z redom Antona Janše II. stopnje: Jože Žitnik iz čebelarskega društva Ljubljana; Ignac Pihler in Ludvik Praprotnik iz čebelarskega društva Ljutomer; Ruža Polič, Alojz Skulj in Jože Kastelic iz čebelarskega društva Grosuplje; Ivan Geč, Martin Mlakar in Franc Hržič iz čebelarskega društva Ptuj. Glede nekaterih predlogov se komisija še ni mogla dokončno odločiti in bo zato zahtevala dodatna pojasnila oziroma dopolnila, kakor določa pravilnik o odlikovanjih.

O nameravani ustanovitvi plemenilne postaje v Kamniški Bistrici je poročal predsednik čebelarskega društva Kamnik-Domžale Franc Končan. Čebelarske družine tega društva se še dogovarjajo, ali naj bi bila ta plemenilna postaja skupna za vse čebelarske družine ali pa naj bi jo organizirala čebelarska družina Kamnik sama.

Tajnik čebelarskega društva za Mežiško dolino Rudolf Galob se je pritoževal, da notranji odsek pri občinski skupščini

Ravne noče potrditi društvenih pravil, češ da so tudi čebelarke družine pravne osebe in bi morale imeti za to tudi te potrjena pravila. Joško Šlander, predsednik čebelarskega društva Celje, in predsednik Zveze sta pojasnjevala, da so čebelarke družine le pomožna organizacijska enota društva, da se prek njih bolje povezuje s terenom in da ne morejo družine nikjer nastopiti samostojno kot pravne osebe. Družine samo nadomeščajo vlogo poverjenikov, ki so pri nekaterih društvih določeni za posamezne kraje. Poskusi naj še enkrat in predloži pravila društva v odobritev. Če bi kljub takemu pojasnjevanju ne uspel, naj obvesti Zvezo, ki bo skušala urediti to zadevo s posredovanjem pri pristojnih republiških organih. Če bi zastopali tako stališče, da so čebelarke družine pravne osebe, potem bi to zahtevalo znatno povečanje administrativnih poslov tudi pri notranjih upravah občin, ker se število čebelarskih družin glede na aktivnost društev stalno menjava.

IZVLEČEK IZ ZAPISNIKA 8. SEJE IO due 10. januarja 1967

Komisija, ki je bila določena, si še ni ogledala prostorov za čebelarstvo šolo. Dobil pa smo še eno novo ponudbo, o kateri bo poročal tov. Franc Urbanija, predsednik čebelarske družine Lukovica. Odbor je sklenil, naj si vse lokacije za čebelarstvo šolo čimprej ogledata tovariša Benedičič in Barič.

Honorarje za opazovalno in obveščevalno službo bomo po sklepu UO izplačali prihodnji teden.

Pogodbe za souporabo prostorov na Cankarjevi cesti 3 s podjetjem Grafoimpeks iz Zagreba še nismo sklenili. Če Grafoimpeks te zadeve ne bo v kratkem uredil, bomo poslali račun za prostore, ki so brez naše krivde še vedno prazni.

Za oddajo obeh pisarniških prostorov na Miklošičevi cesti 50 je odbor sklenil, naj se tov. predsednik in Verbič zglasita pri Medeksu zaradi zadevnega dogovora.

Odbor je določil Julija Mayerja, da sestavi načrt dela za čebelarske krožke na naših šolah.

Wilhelm Jelenc iz Gradca v Avstriji, trgovec s čebelarskimi potrebščinami, nam je poslal dopis, v katerem izraža željo, da objavimo v Slovenskem čebelarju njegov reklamni oglas o čebelarskih potrebščinah. Njegovi želji bomo ustregli.

Prejeli smo tudi dve pismi od Slovaške čebelarske organizacije iz Namestove, v katerih nam sporočajo, da nameravajo priti v Ljubljano v nedeljo 23. julija dopoldan. Radi bi se sestali z našimi čebelarji. Prosijo nas za razne informacije. Te bo priskrbel tajnik.

Prejeli smo tudi dopis generalnega sekretarja Apimondije, v katerem se zahvaljuje za pošiljanje Slovenskega čebelarja. Zanj bomo dobivali v zameno razna poročila. Glede proslave našega mednarodnega čebelarskega tedna dne 10. decembra 1966 pa priporoča, da pošljemo poročilo o prireditvi na uredništvo Apiacte, da ga bodo objavili.

Predsednik čebelarskega društva Gorica je 13. januarja t.l. sklical v Ljubljani v prostorih Zveze sestanek komisije za sestavo pravilnika o samopomoči.

G. Alber iz Mesine nam je poslal zanimivo pismo o naši kranjski čebeli. Omenja, da se mu je posrečilo s posebnim načinom fotografiranja razlikovati vse prave in nepravne kranjske čebele. Poslal bo o tem tudi slike za Slovenskega čebelarja.

Odbor čebelarskega društva in družine Ljubljana sta sporočila Zvezi, da sta pripravljena plačevati letno 12.000 S dinarjev za souporabo pisarniških prostorov. Predlog smo sprejeli.

Tečaj za vzrejo matic je določen za 27. in 28. januar 1967. Predavala bosta tov. urednik in Franc Lobnik iz Maribora.

Enodnevni tečaj za preglednike čebel bo 19. februarja 1967. Predavali bodo dr. Maček, dr. Kocjan, prof. Senegačnik in V. Benedičič.

Tajništvo

MEDNARODNI ČEBELARSKI TEDEN

Tudi letos je ljubljanska čebelarska družina priredila proslavo mednarodnega čebelarskega tedna, in sicer 10. decembra 1966 v hotelu Union. Kmalu je bila dvorana polna in hudo nam je bilo, da je moralo mnogo prijateljev in čebelarjev oditi, ker niso dobili prostora. To nam bo opomin za prihodnje leto, da bo treba poiskati večjo dvorano.

Predsednik ljubljanske družine je ob pričetku proslave pozdravil zastopnika Dela Franca Jerasa, predsednika ŽCDS Benedičiča, tajnika Cvetka in odbornike. Ljubljansko čebelarsko društvo je zastopal predsednik Polše. Iz Grosupelji so prišli tajnica Ruža Polič, predsednik

Janko Marolt in blagajnik Jože Kastelic. Tudi Kranjčani niso pozabili na slovesnost. Zastopal jih je predsednik Jože Kovač. Veseli smo bili tudi Vrhničanov. Med nas so prišli Jože Stanonik, Janez Surca, Janez Kenk in Ivan Slavec. Na proslavi je bil z Barja tudi blagajnik Jože Javornik, iz Borovnice so prišli tajnik Janez Suštaršič in blagajnik Jože Turšič, iz Dolskega predsednik Jakob Kralj in tajnik Miro Jemec, iz Polja pa predsednik Maks Avšič in odbornik Intihar.

Da ne pozabimo naših Gorenjcev! Zelo smo se razveselili prihoda vodij Janševe plemenilne postaje Cirila Jalna in Janeza Rodmana, prav tako tudi Uroša Vidmarja iz Bohinjske Bistrice.

Slavnostni govor je imel predsednik ZCDS Valentin Benedičič, ki je orisal pomen mednarodne čebelarске organizacije Apimondije. Član Slovenskega narodnega gledališča Jože Zupan je nato recitiral nekaj zanimivih odlomkov iz Janševe knjige.

Potem je izročila družina odlikovanja zaslužnim čebelarjem. Red Antona Janša III. stopnje so prejeli Luka Ahačič, Anton Babnik, Jaka Babnik, univ. prof. ing. Alojz Horvat, Jurij Senegačnik, oče našega urednika, ter Maks Ježek. Od ZCD pa je prejel Jože Zitnik Janšev red II. stopnje.

Med posameznimi točkami dnevnega reda je zapel moški zbor grafikov nekaj narodnih pesmi, ki so dvigale slavnostno razpoloženje.

Med prosto zabavo so se nekateri tudi zasukali, drugi so se pogovarjali in obujali svoje spomine in končno izvolili tudi najlepšo matico za leto 1967. Letos je dobila največ točk Štefka Suštaršič iz Novega mesta, sestra našega odbornika. Družina ji je zato poklonila lep šopek in sladko bonboniero.

D. Bric

OBCNI ZBOR ČEBELARSKE DRUŽINE MARIBOR-TABOR

Dne 18. decembra 1966 je imela ČD Maribor-Tabor svoj letni občni zbor. Odprl in vodil ga je tov. Jože Hribar. Društvo je zastopal tovariš prof. Struna Lojze, ČD Studenci pa tov. Gajšek.

Na zboru so podali skrbno sestavljena poročila vsi funkcionarji. Poročilo gospodarja je zaradi njegove odsotnosti prečital tov. Prelog. Po poročilih se je raz-

vila živahna razprava, ki je zajela vso problematiko čebelarstva.

Mnogo kritike je bilo zaradi škropljenja sadnih plantaž AGROKOMBINATA v Razvanju, kjer je bilo spomladi uničenih 50 do 80 % čebel in s tem povzročena čebelarjem velika škoda, ki pa je AGROKOMBINAT v Mariboru ni hotel priznati. V debati je bilo sproženo važno vprašanje, kdo plača prevoz čebel, ki jih mora čebelar nenadoma umakniti ob času škropljenja. Tudi obveščanje o škropljenju sadnega drevja prek radia in časopisja, kot to dela AGROKOMBINAT Maribor, ni popolno. Marsikdo ni naročen na časopis, radia pa ne poslušajo, ker je odsoten ali drugače kje zaposlen. AGROKOMBINAT bo moral v bodoče obvestiti o svojih akcijah vsakega posameznega čebelarja, kot to določa Zakon o zaščiti čebel pred zastrupitvami, in sicer po seznamu, ki ga lahko dobi pri pristojni čebelarski družini ali društvu.

Posebno pozornost je vzbudilo vprašanje zdravstvenega pregleda čebel in zdravljenje čebeljih bolezni, kot sta pršica in čebelja kuga, ki povzročata čebelarjem veliko škodo, če ju ne zatirajo. Do sedaj je bil tak pregled brezplačen. Tega pa v bodoče ne bo več, ker baje za to ni denarja!

Zbor je soglašal s tem, da je čebelarstvo važna panoga, ki pomaga našemu gospodarstvu pri opravljanju sadnega drevja in pridobivanju dragocenih deviz pri izvozu prvovrstnega sadja in medu, od česar ima naša skupnost veliko korist. *Zato upravičeno pričakujemo od nje, da bo nova združena občina Maribor našla tudi v bodoče potrebna sredstva za nadaljnji brezplačni pregled čebel in to čimprej, ker je v februarju zadnji rok za dostavo mrtvic veterinarskemu zavodu.*

Predsednik tov. Hribar je nanizal precej problemov, ki so jih navzoči obravnavali v debati. Družinski gospodar je poročal, da imamo deset AŽ-panjev in dva eksportovca. Vrednost družinskega inventarja znaša 274.350 S din. Natočili smo 29 kg medu.

Blagajniško poročilo, ki ga je podal Lazar Tone, izkazuje 140.167 S din dohodkov in 105.400 S din izdatkov. V blagajni je 34.767 S din.

Zaradi neugodnega vremena letošnje leto ni bilo naklonjeno čebelarjem; zato so morali v jeseni seči globoko v žep, da so lahko zazimili svoje ljubljenske.

Clani so postavili več vprašanj gospodarskega značaja. Na vsa je zadovoljivo odgovorjal delegat društva tov. prof. Struna.

Nazadnje je bilo sprejetih več nalog, ki bodo koristni za razvoj družine. Sklenjeno je bilo, da bo družina kupila mikroskop za pregled čebel; v kolikor ne bo za to dovolj družinskih sredstev, bodo pomagali člani s prostovoljnimi prispevki. Zaradi strokovne izpopolnitve se bodo čebelarji udeležili tečaja, ki ga bo priredilo ČD Maribor v zimskem času.

Novi odbor, ki je bil izvoljen, bo sestavil program za prihodnje leto in preštudiral nova pravila.

Po vsestranski temeljiti in plodni razpravi, v kateri so sodelovali tov. Hribar, Koren, Lazar, Wolfgruber, Cigler, Benko in drugi, je član nadzornega odbora tov. Zlender predlagal staremu odboru razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta.

V novi odbor so poleg dosedanjih izvolili nekaj mlajših, delavnih čebelarjev, da bi še bolj poživili delo v družini. Čebelarji si res želimo, da bi nas pri delu podpirale tudi naše oblasti, da bi tako skupno delovali za boljši procvit našega gospodarstva, kot to delajo v drugih državah, kjer čebelarstvo uživa vsestransko zanimanje, priznanje in podporo.

Tone Lazar

ZBOR ČEBELARJEV DRUŽINE SEMPETER PRI GORICI

V nedeljo dne 8. januarja 1966 so imeli letni občni zbor čebelarji ČD v Sempetru pri Gorici. Zbor je bil na železniški postaji v Volčji dragi.

Na željo vseh udeležencev je vodil zbor predsednik družine tov. Ivan Kranjc. Med svojim izvajanjem se je tov. Kranjc dotaknil raznih problemov, ki so važni za čebelarje in čebelarstvo organizacijo. Med drugim je tudi dejal, da delo plemeniti človeka, zato pa se čebelarji lahko s ponosom spomnijo vseh težav v preteklem letu, posebno pa zato, ker je čebelarjevo delo humano in v prid človeštvu.

Govorili smo o nevarnosti škropljenja sadnega drevja in plantaž v tem območju. Glede članarine se niso strinjali s sklepom čebelarstva društva, da bi po panju plačali 30 starih dinarjev, marveč le 20. Sredstva za zatiranje pršice naj zbere društvo od stojišč prevažalcev in družbene pomoči. Občine imajo sredstva za zatiranje kužnih bolezni, kot je

npr. slinavka in parkljevka. Zakaj ne bi iz tega sklada zatirali tudi pršice?

Tudi o vožnji čebel na kup smo govorili. Ugotovljeno je, da večina čebelarjev sosednje družine vozi čebele na eno stojišče in s tem škodujejo sebi in sosednjim čebelarjem, ki so v bližini že pred njimi postavili čebele. Nerazumljivo je, da ne vidijo, kako je pri takem delu ves trud zaman. Čebelar res težko zbere denar, da pelje čebele na cvetlično pašo tudi do 400 km daleč. Namesto da bi imel v panju 20 kg medu, ga ima zaradi prenasičenosti pasišča le 10 kg ali še manj.

Tov. Mervič je izrazil željo, da bi bil pripravljen voditi opazovalno službo na Vogrskem. Zato so zadolžili odbor, da nabavi tehtnico. Clani so predlagali dolgoletnega blagajnika tov. Jožeta Stantiča za odlikovanje.

Zaradi rotacije so nastale v odboru spremembe. Od starih odbornikov sta ostala le tov. Stantič in Kranjc, novi pa so Arčon, Gorkič, in Bengoč. V nadzornem odboru pa sta Mervič in Hrovatin.

V zadnji točki dnevnega reda so med drugim razpravljali o nakupu sladkorja, prodaji medu, kuhanju voščin in izdelavi satnic. Pri tem je tov. Kranjc povedal, da je nujno pred zažičenjem satnic žico prevleči z vročim voskom. To delo lahko opravi tudi otrok z majhnim čopičem.

Zbor je bil ponovna manifestacija čebelarjev spodnje Vipavske doline. Zato se ga bodo vsi navzoči še dolgo spominjali.

ENODNEVNI TEČAJ

za čebelarstvo preglednike bo v Ljubljani v nedeljo dne 19. februarja t. l. ob osmi uri v prostorih Zveze, Cankarjeva cesta 3/II-desno. To obvestilo velja tudi kot vabilo za vse prijavitelce, ki jih ne bomo posebej obveščali. Tečaja se udeležijo lahko tudi neprijavljeni napredni čebelarji, ki se nameravajo posvetiti temu delu.

Tajništvo

OBVESTILO TRGOVSKEGA PODJETJA MEDEX

Čebelarji! V zalogi imamo sladkor za prehrano čebel. Pogoji za nabavo so ugodni. Za vse informacije se obrnite na svoje čebelarstvo društvo ali pa na trgovsko podjetje Medex, Ljubljana, Miklošičeva 13, IV. nadstropje.

Uprava trg. podjetja Medex

KAREL OSOLIN

Dne 22. maja 1966 je zavratna belezen iztrgala iz naših čebelarških vrst Karla Osolina. Rodil se je 20. oktobra 1900. Življenje ga je izklesalo v klenega človeka. Čebele si je nabavil leta 1941, in jih je imel v kranjičih in polovičarjih. V prvi polovici leta 1943 se je vključil v NOB in v njej ostal do osvoboditve. Čebelice so ga pričakale. Postavil je svojim ljubljankam nov čebelnjak in jih potem prestavil v AŽ-panje in uspešno čebelaril do prerane smrti. Se eno uro pred smrtjo je bil pri njih. Bil je član čebelarske organizacije in svojih izkušenj ni skrival. Sodeloval je tudi v bivši krajevni zadrugi. Njegov zadnji dom ni daleč od čebelnjaka.

Na zadnji poti smo ga spremljali vsi čebelarji in se mu tako oddolžili za njegovo zvestobo čebelarski organizaciji in za vzorno tovarštvo.

Čebelarska družina Krtina
Anton Gostič

ADAM JOŠAR

Najsevernejša čebelarska družina Slovenije je 20. novembra 1966 izgubila svojega dolgoletnega predsednika Adama Jošarja iz Lucove. Bil je star 68 let. Kot sin kmečkih staršev, v družini je bilo več otrok, je moral kmalu z doma. Izučil se je mizarske obrti. Poleg tega poklicnega dela se je že zelo zgodaj navdušil za čebelarjenje. Toda ni se zadovoljil samo s koši, v katerih so čebelarili takrat v Gornjem Pomurju, ampak je kaj kmalu izdelal prve panje in vanje prestavil svoje čebele. Od takrat naprej je dolgih 40 let čebelaril v nakladnih panjih, ker so mu ti najbolj ugajali zaradi hitrih pregledov in dela pri čebelah. Po njegovem zgledu so začeli tudi drugi čebelarji tako čebelariti. Kljub

pogostni slabi paši so bile njegove družine vedno močne in dobro oskrbovane. Kaj kmalu je nabavil stiskalnico za satnice. S satnicami je zalagal vso okolico. Zato so prihajali k njemu čebelarji od blizu in daleč. Vsakogar je prijazno sprejel, se z njim pogovarjal in mu dajal koristne nasvete iz svojih bogatih izkušenj. Pri njem se je izšolala cela vrsta mladih čebelarjev. Bil je tudi dolgoletni čebelarski izvedenec. Svoje čebele je rad prevažal na akacijevo pašo in k temu navduševal tudi druge čebelarje.

Člani so se mu za vse oddolžili z udeležbo na pogrebu in z lepim vencem. V imenu družine se je poslovil od njega družinski tajnik.

V šalovski čebelarski družini je po njegovi smrti nastala velika vrzel. Toda spomin na Adija bo živel še dolgo med tukajšnjim ljudstvom, saj je marsikakega bolnika in otroka obdaroval z medom.

Ludvik Varga

ANDREJ KENIČ

S smrtjo Andreja Keniča z Rakeka je naša čebelarska družina izgubila čebelarja, ki je polnih 60 let vestno in z ljubeznijo oskrboval svoje čebelice. Andrej Kenič se je rodil leta 1884 v Groviščah pri Postojni. Prvo učiteljsko mesto je dobil v Ostrožnem brdu leta 1906 in tamkaj pričel čebelariti z eno čebeljo družino. V nekaj letih tamkajšnjega službovanja je povečal število čebeljih družin na 18 AŽ-panjev, s katerimi je 50 let redno čebelaril.

Kljub starosti in boleznim se ni mogel ločiti od svojih ljubienk in je vse do smrti opravljal dve čebelji družini.

Član čebelarskega društva je postal leta 1907. Od takrat je bil stalni naročnik čebelarskega glasila.

V znak priznanja za dolgoletno čebelarjenje mu je podelilo ČD Postojna leta 1963 častno diplomu.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Čebelarska družina Rakek

POROČILO ZA DECEMBER

V mesecu decembru se je temperatura gibala med $+4$ in -2° C. Včasih je začelo snežiti, kar pa se je večkrat sprevrglo v dež. Le nekajkrat je sneg v drugi polovici meseca pokrtil zemljo, vendar je zaradi južnih vetrov v nekaj dneh izginil.

Poročevalci poročajo:

Breg-Tržič: Čebele so se 20. decembra od 12.—15. ure lepo spreletele. Upam, da bodo dobro prezimile.

Zerovnica-Postojna: December je bil razmeroma topel. Sneg, ki ga je v novembru precej zapadlo, se je stopil v prvi tretjini meseca. Izleta ni bilo. Družine prezimujejo na sladkorju. Zadnji izlet je bil 8. novembra. Družine so mirne, kar je dokaz, da se dobro počutijo.

Lovrenc na Pohorju: Srečno, uspeha polno in medeno leto 1967 želi vsem čebelarjem Roman Planinšič.

Selnica ob Dravi: Mila zima in malo padavin. Poraba hrane za čebele normalna. Čebele niso izletele.

Prosenjakovci: Čebele so trikrat izletele. Poraba hrane normalna.

Iška vas: Čebele so se spreletele 2. decembra. Prezimujejo v redu.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplotina $^{\circ}$ C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deležni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg-Tržič	-10	-20	-10	- 40	- 5,7	2	7	8	75
Dražgoše—Šk. Loka . . .	—	-30	-30	- 60	- 1,7	—	7	31	69
Zerovnica—Postojna . . .	-40	-25	-30	- 95	- 1,2	—	7	9	79
Rogatec	-10	-10	-10	- 30	- 0,7	—	7	10	15
Lovrenc na Pohorju	—	-20	-15	- 35	+ 0,0	—	2	31	61
Selnica ob Dravi	-12	-10	- 8	- 30	- 2,0	—	—	15	41
Lovrenc na Drav. polju	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cezanjevci—Ljutomer . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bučkovci—Videm ob Ščavnici	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prosenjakovci—M. Sobota	—	-10	-20	- 30	- 0,8	3	12	14	32
M. Polana—Lendava	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svibnik—Crnomelj	-25	-30	-30	-105	- 0,2	2	5	10	48
Iška vas	-10	-10	-15	- 35	- 1,8	1	10	8	51
Škofije pri Kopru	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pušča—Bistra—Zagreb . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Povpreček	—	—	—	- 41	—	—	—	—	—

POZOR!

ČEBELARSKE POTREBŠČINE VSEH VRST DOBITE
NEPOSREDNO PRI PROIZVAJALCU:

okovje za panje, matične rešetke, orodje, priprave za krmljenje čebel, točila ročna in električna s snemljivimi nogami, priprave za odkrivanje satja, točenje medu, za kuhanje voščin in predelavo voska.

Pišite nam in obiščite nas v Gradcu!

WILHELM JELENZ
Bienenzuchtgerätefabrik
8011 GRAZ
Neuholdgasse 36
Austrija

AVSTRIJSKE ZNAMKE ZELO POCENI

Dvatisoč osemsto (2800) različnih lepih znamk iz rednih in priložnostnih izdaj, ki so vredne 520 mark po katalogu Michel, nudimo zaradi reklame le za 100 N din. Pošiljko dobite prosto poštne in carine, če vplačate prej omenjeni znesek po mednarodni nakaznici (plačljivo pri vsaki pošti v Jugoslaviji)

WIENER MARKEN — ZENTRALE, A — 1121 Wien, Österreich

VABILO

Redni letni občni zbor čebelarstva društva Ljubljana bo v nedeljo, dne 12. februarja 1967 ob pol deveti uri v bivši klasični gimnaziji. Vsi vljudno vabljeni!
ČD Ljubljana

KUPIM

10 praznih dobro ohranjenih AŽ-panjev na devet ali deset satov.

Herman Bizjak, Litija

PRODAM

zaradi smrti čebelarja 40 AŽ-panjev na devet in deset satov ter nekaj štirisatnih prašilčkov. Čebele so bile v jeseni dobro nakrmljene in pravilno zazimljene. Matice so vse mlade, stare eno ali dve leti. Poleg čebel je na voljo tudi pribor in druge čebelarke potrebščine. Obrnite se na naslov:

B. Kranjec, Maribor, Tomšičeva 30.